

ความสัมพันธ์ในระดัจังหวัด

การศึกษาในบทนี้ คือเนื่องจากบทที่ผ่านมา คือหลังจากได้ศึกษาในระดัภาค มาแล้ว ในบทนี้สรุปถึงความสัมพันธ์ของจังหวัดกับภาคในระดัจังหวัด จากลักษณะทาง กายภาพ เศรษฐกิจ ประชากร การบริการขั้นพื้นฐานทางกายภาพและสังคม ซึ่งรายละเอียด ของข้อมูลจากลักษณะกายภาพประกอบด้วย ลักษณะภูมิประเทศ สมรรถนะดิน การใช้ที่ดิน การชลประทาน ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะทาง เศรษฐกิจประกอบด้วย โครงสร้างของ เศรษฐกิจระดัจังหวัด ลักษณะทางประชากรในระดัอำเภอประกอบด้วย ขนาดและการ กระจายตัวประชากร ความหนาแน่นประชากร การเปลี่ยนแปลงของประชากร ในระดั ค่าบลประกอบด้วย ขนาดและการกระจายตัวประชากร ความหนาแน่นประชากร ในระดั ชุมชน เมืองประกอบด้วย ขนาดและการกระจายตัวประชากร ความหนาแน่นประชากร นอกจากนี้ยังประกอบด้วย โครงสร้างอายุของประชากร ประชากรวัยแรงงาน ประชากร ที่เป็นภาวะ การคาดการณประชากร ส่วนลักษณะการบริการขั้นพื้นฐานทางกายภาพและ สังคมประกอบด้วย การบริการไฟฟ้า ระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม การบริการประปา การคมนาคมขนส่ง การศึกษา การสาธารณสุข

ผลจากการศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ในแต่ละตัวแปรที่กำหนดเพื่อนำมาใช้ ประโยชน์ คือ ลักษณะทางกายภาพเพื่อนำมาจำแนกลักษณะพื้นที่ ลักษณะทางประชากร เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับลักษณะทางกายภาพ เพื่อแบ่งพื้นที่ตามความแตกต่างกันทาง กายภาพและประชากร ส่วนลักษณะการบริการขั้นพื้นฐานทางกายภาพและสังคม เพื่อมอง ภาพรวมและระดัของการพัฒนาในบริการของรัฐในตัวแปรแต่ละตัว

ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดหนึ่งใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพื้นที่ประมาณ 2,013 ตารางกิโลเมตร (1,318,125 ไร่) โดยอำเภอโคกโพธิ์มีพื้นที่มากที่สุด และกิ่งอำเภอไม้แก่นมีพื้นที่น้อยที่สุด จาก 8 อำเภอและ 3 กิ่งอำเภอคือ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอปะนาเระ อำเภอมายอ อำเภอยะรัง อำเภอยะหริ่ง อำเภอสายบุรี อำเภอหนองจิก กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง และกิ่งอำเภอกะพ้อ แบ่งเป็น 111 ตำบล 579 หมู่บ้าน ส่วนการปกครองท้องถิ่นมี เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 1 แห่ง และสุขาภิบาล 8 แห่ง

1. ลักษณะภูมิประเทศ สามารถจำแนกความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ได้ดังนี้

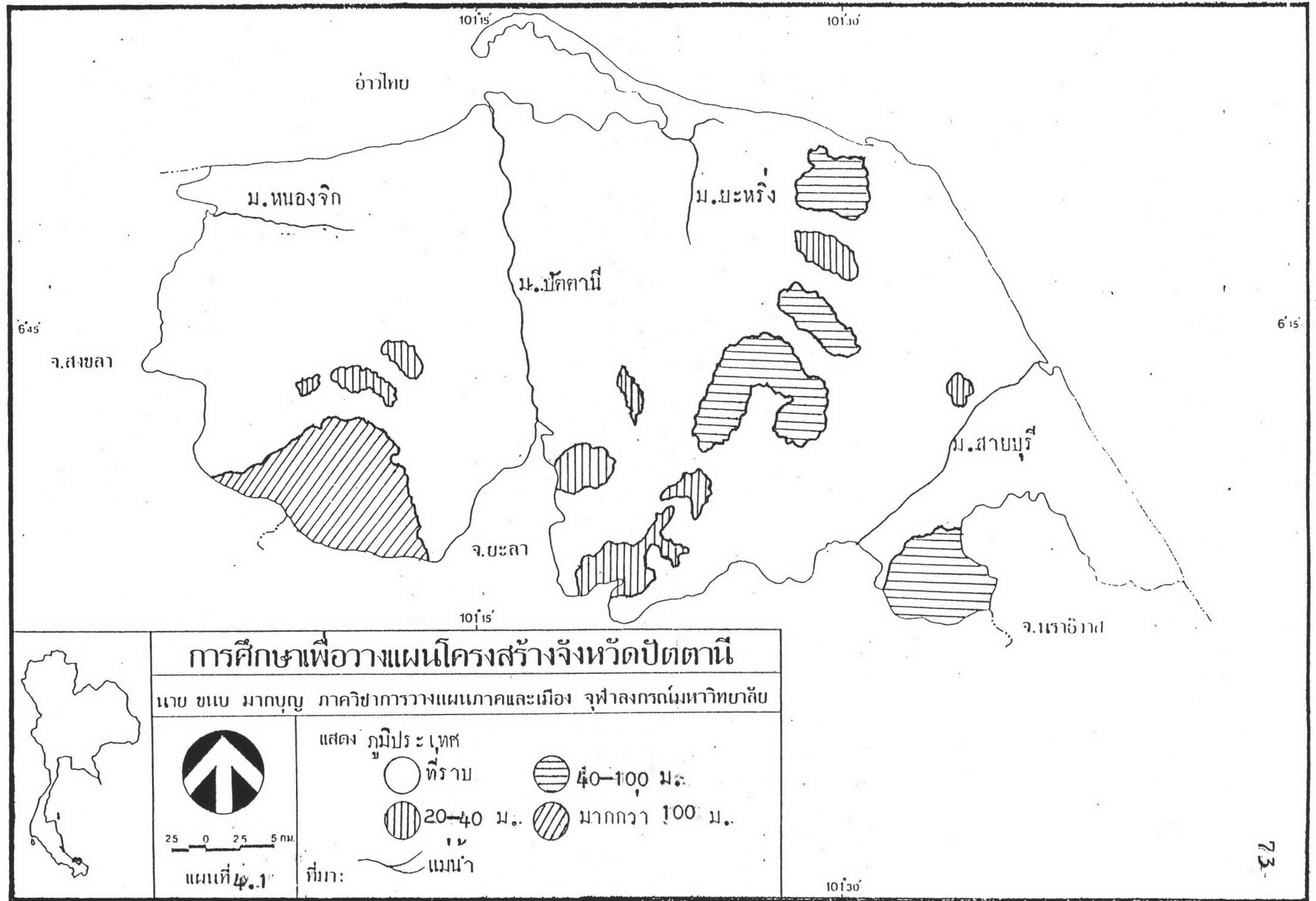
1) ที่ราบธรรมดา (FLAT PLAIN) พื้นที่ส่วนใหญ่มักเป็นที่ราบลุ่มพื้นที่กว้างยาวต่อเนื่องกัน มีน้ำท่วมในฤดูฝน ลักษณะพื้นที่ลาดเอียงจากทิศใต้ไปทางเหนือ มีลักษณะดิน เป็นดินเหนียวและดินร่วนปนทราย ซึ่งมีประมาณร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งหมด ในบริเวณทางเหนือและตะวันออก ไคแก อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอมายอ อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอยะรัง

2) ที่ราบชายฝั่ง (COASTAL PLAIN) เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากที่ราบธรรมดา มักเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมถึงและมีน้ำทะเลไหลบ่าท่วมอยู่เสมอ ทำให้ดินชายฝั่งเป็นดินเค็มและดินฝาด มีความกระด้างสูง เป็นดินที่ไม่มีคุณภาพ ทำการเกษตรกรรมไม่ได้ ไคแก อำเภอหนองจิก อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี

3) ที่ราบเชิงเขา (HILLS PLAIN) มีลักษณะเป็นที่ดอนที่เนินเขากระจัดกระจายทั่วไป โดยระหว่างเนินเขาซึ่งเป็นที่ราบ ไร่สำหรับปลูกข้าว ไคแก อำเภอมายอ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง กิ่งอำเภอกะพ้อ และอำเภอปะนาเระบางส่วน

2. สมรรถนะดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้จำแนกดินตามความเหมาะสมตามแม่ประเภท โดยแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1) สมรรถนะของดินที่มีศักยภาพสูง ลักษณะของดินเป็นดินลึก เป็นดินเนื้อละเอียดหรือดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง พบในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปัตตานี และพื้นที่ราบหรือเกือบเรียบ ซึ่งอาจแห้งแล้งในช่วงฤดูแล้ง จึงต้องพึ่งโครงการชลประทาน

เป็นหลักใหญ่ เหมาะสมอย่างยิ่งในการปลูกข้าว รวมทั้งสามารถทำนาปรังได้ หากมีการชลประทานในฤดูแล้งทั่วถึง ดินประเภทนี้เป็นส่วนใหญ่ของจังหวัด ไคแก อำเภอเมือง บั๊กคานี อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอมายอ อำเภอโคกโพธิ์ และกิ่งอำเภอไม้แก่น

2) สมรรถนะของดินที่มีศักยภาพปานกลาง ลักษณะเป็นดินเนื้อละเอียดหรือดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือค่อนข้างต่ำ พบในบริเวณพื้นที่ลาดชันเล็กน้อยถึงลาดชันปานกลาง หรือค่อนข้าง เป็นที่ราบ เหมาะสมสำหรับปลูกยางพารา ไม้ผล ไคแก อำเภอยะหริ่ง อำเภอโคกโพธิ์ ถึงอำเภอทุ่งยางแดง กิ่งอำเภอกะพ้อ และบางส่วนของอำเภอมายอ

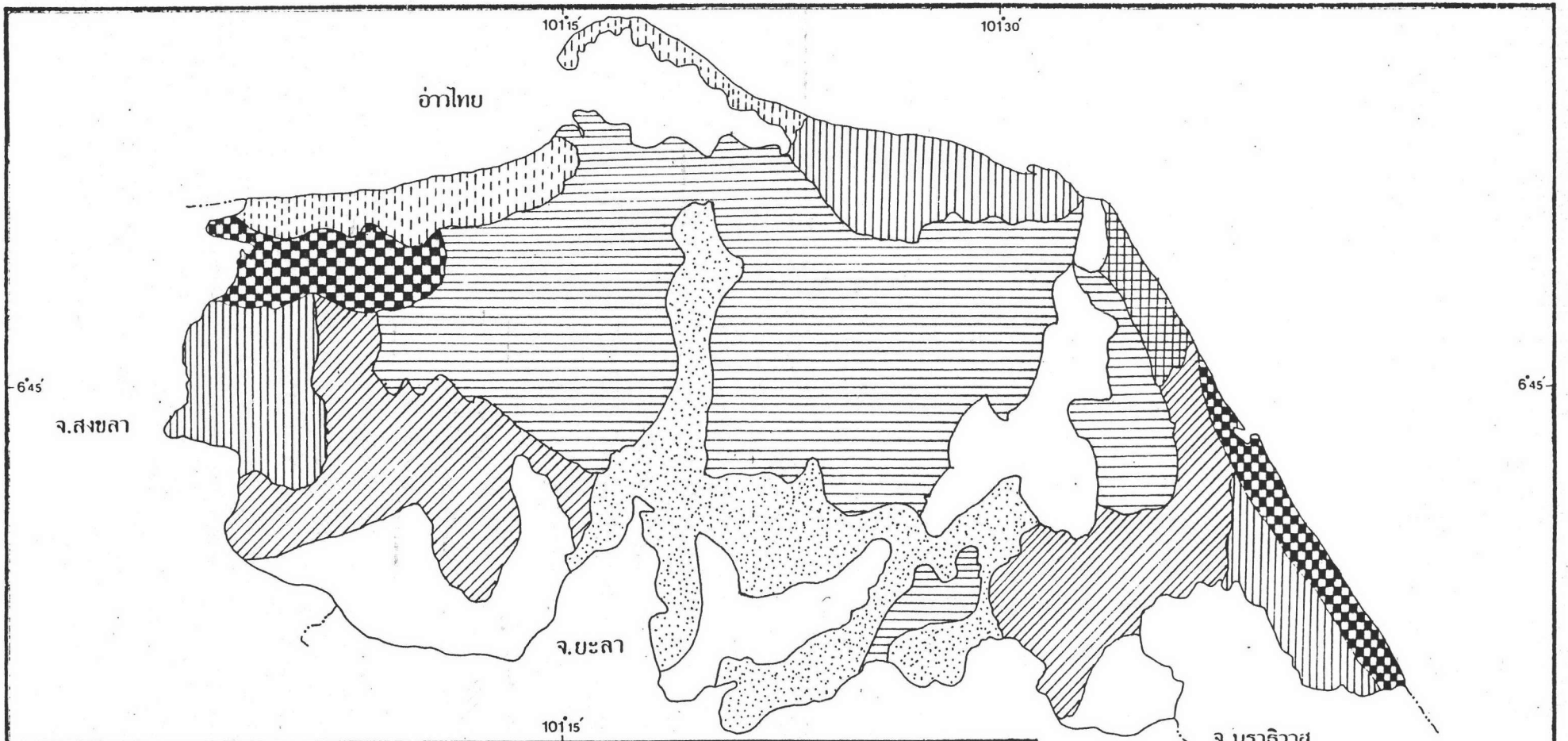
3) สมรรถนะของดินที่มีศักยภาพค่อนข้างต่ำ ลักษณะเป็นดินทรายจืด มีการระบายน้ำดีเกินไป พบตามบริเวณชายหาดหรือพื้นที่ดินเป็นทราย ไคแก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี

4) สมรรถนะของดินที่มีศักยภาพต่ำ ลักษณะของดินมีการระบายน้ำดีเกินไป พื้นดินเป็นทรายจืด ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ ยกเว้นทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ แต่อาจใช้ปลูกยาง ไม้ สับปะรด และมะม่วงหิมพานต์ ไคแก อำเภอหนองจิก และกิ่งอำเภอไม้แก่น

5) สมรรถนะของดินที่มีศักยภาพต่ำมาก ลักษณะเป็นดินที่มีน้ำทะเลขังอยู่เกือบตลอดปี เป็นดินตามบรเวณที่ลุ่ม พบในสภาพบริเวณที่ลุ่มชายฝั่งทะเล ไคแก อำเภอหนองจิก และอำเภอยะหริ่ง (แหลมตารี่)

3. การใช้ที่ดิน จากสภาพภูมิประเทศและสมรรถนะดินของจังหวัดบั๊กคานี ที่ต่างกัน มีผลทำให้การใช้ที่ดินแตกต่างกันคือ คอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม จึงใช้ปลูกข้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้น สวนบริเวณคานะวันตกและคอนไต เป็นพื้นที่ราบสลับกับพื้นที่ลาดชันจึงใช้ปลูกยางพาราและป่าไม้ ส่วนชายฝั่งทะเลคานะวันออกซึ่งมีความเค็มและเป็นดินทราย จึงปลูกมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่

พื้นที่จังหวัดบั๊กคานี ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินในทางเกษตรกรรม ในปี 2522 มีพื้นที่เกษตรกรรมร้อยละ 81.46 รองลงมาคือ ป่าไม้อ้อยละ 9.88 ที่อยู่อาศัยร้อยละ 3.75 พื้นที่อื่นๆ ร้อยละ 4.91 สามารถสรุปสภาพการใช้ที่ดิน แยกเป็นรายอำเภอดังนี้

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม.

แผนที่ 4.2

แสดง ศักยภาพของที่ดินเพื่อการเกษตร

ปดุงขาว	ปดุงขาว	ผลไม้	ผลไม้
ไคสง	ป่านกลาง	ไคสูง	ป่านกลาง
มะพร้าว	เลี้ยงสัตว์	ขอบปลา	ไม่เหมาะสม
ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน			สม

1) นาข้าว พื้นที่อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ อำเภอยะหริ่ง อำเภอสายบุรี ส่วนชาวนาปี พื้นที่อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอยะรัง อำเภอปะนาเระ

2) ยางพารา พื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง อำเภอ มายอ อำเภอสายบุรี อำเภอยะรัง

3) มะพร้าว พื้นที่อำเภอยะหริ่ง อำเภอสายบุรี อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอหนองจิก กิ่งอำเภอไม้แก่น

4) พืชไร่ พื้นที่อำเภอหนองจิก อำเภอมายอ อำเภอยะหริ่ง

5) ไม้ยืนต้น พื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง

6) ไม้ผล พื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอสายบุรี อำเภอยะรัง

7) พืชผัก พื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ อำเภอสายบุรี

4. การชลประทาน จังหวัดปัตตานี มีโครงการครอบคลุมพื้นที่ 348,000 ไร่ โดยสร้างแล้วเสร็จ 118,460 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.04 ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำขนาดเล็ก และการเก็บน้ำในทุ่งราบ ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ สามารถแบ่งพื้นที่ได้ 3 กลุ่ม คือ

1) บริเวณที่ได้รับโครงการชลประทานมาก ได้แก่ อำเภอยะหริ่ง อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์

2) บริเวณที่ได้รับโครงการชลประทานน้อย ได้แก่ อำเภอสายบุรี อำเภอยะรัง อำเภอมายอ กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง

3) บริเวณที่ไม่ได้รับโครงการชลประทาน ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอปะนาเระ กิ่งอำเภอกะพ้อ

5. ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ป่าไม้ จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ป่าไม้รวมทั้งสิ้น 190.7 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 9.83 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด พื้นที่ป่าไม้ครอบคลุมบริเวณคานตะวันตก และตอนใต้ของจังหวัด สามารถแบ่งพื้นที่ ได้ดังนี้คือ

ก. ป่าคงคิบบิ้น ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่เป็นเทือกเขา หรือเป็น

ภูเขาที่มีความลาดชัน บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่แถบคานไคและตะวันตกของจังหวัด มีพื้นที่ประมาณ 61.3 ตารางกิโลเมตร ในเขตอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ กิ่งอำเภอยางแยง

ข. ป่าชายเลนและป่าพรุ เป็นป่าที่อยู่ในบริเวณที่มีน้ำขังตลอด บริเวณชายฝั่งตะวันออกของจังหวัด มีพื้นที่ประมาณ 108 ตารางกิโลเมตร ในเขตอำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี

ค. ป่าอื่นๆ ไคแก ป่าละเมาะ และป่าชายหาด มีพื้นที่ประมาณ 21.4 ตารางกิโลเมตร เป็นป่าที่กระจายอยู่ทั่วไป

2) แหล่งประมง จังหวัดปัตตานีมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 116 กิโลเมตร ทำให้ชายฝั่งทะเลตามตะวันออกของจังหวัด สามารถทำการประมงน้ำเค็มได้ ก่อให้เกิดรายได้อย่างมาก ในปี 2525 สามารถจับสัตว์น้ำคิดเป็นร้อยละ 29.2 ของปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ภายในภาค และร้อยละ 8.16 ของมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้ภายในภาค ไคแก อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี กิ่งอำเภอไม้แก่น

3) แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่เก่าแก่จังหวัดหนึ่งของภาคใต้ นับตั้งแต่สมัยสุโขทัย เรื่องอำนาจ (พ.ศ. 1800-1921) ทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายในจังหวัดปัตตานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นเสียมากกว่า ทำให้บุคคลทั่วไปมาท่องเที่ยวน้อย แต่สามารถจัดกลุ่มพื้นที่อำเภอ ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ 3 กลุ่มดังนี้คือ

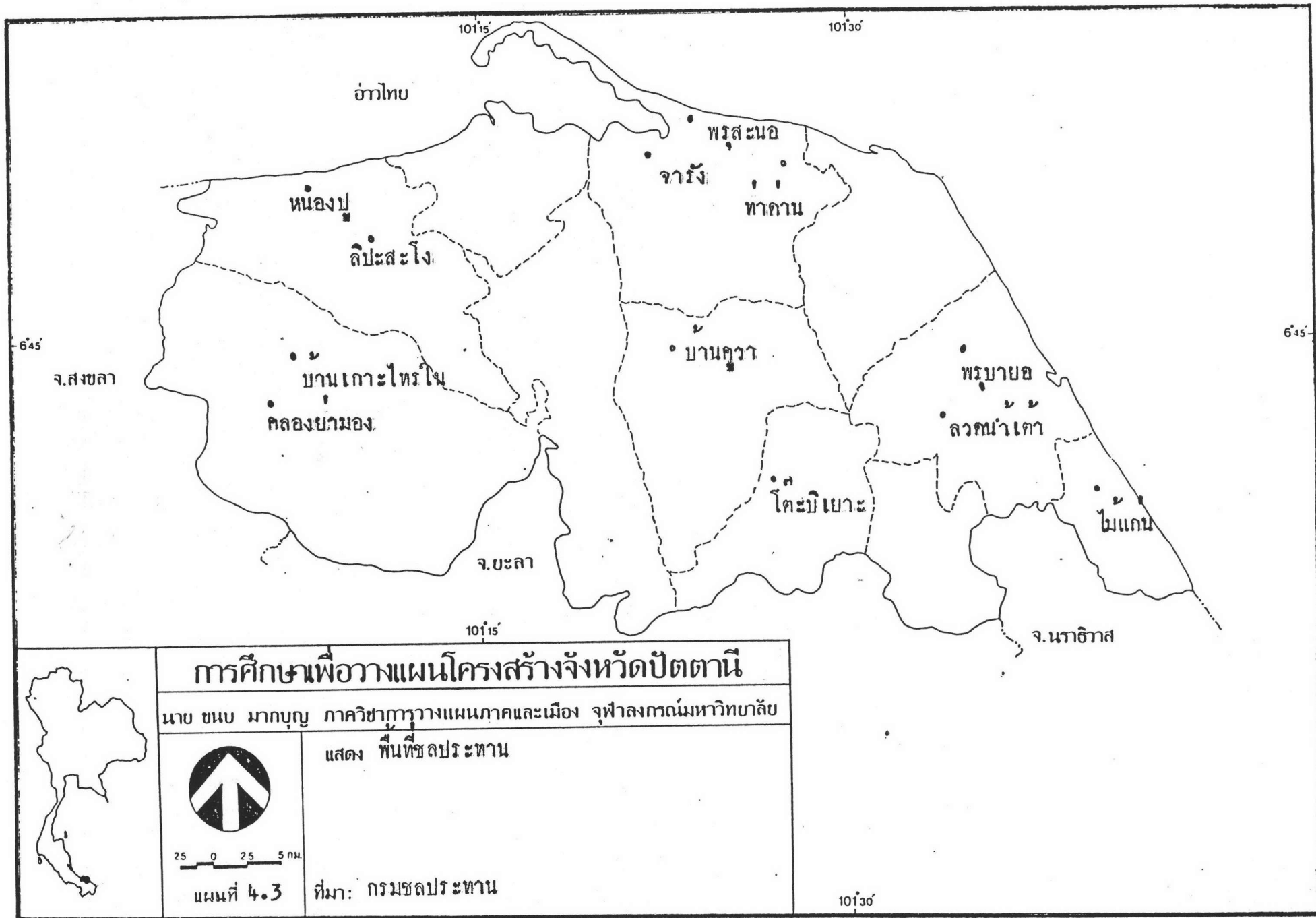
ก. บริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวมาก ไคแก อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี

ข. บริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวปานกลาง ไคแก อำเภอยะหริ่ง กิ่งอำเภอไม้แก่น

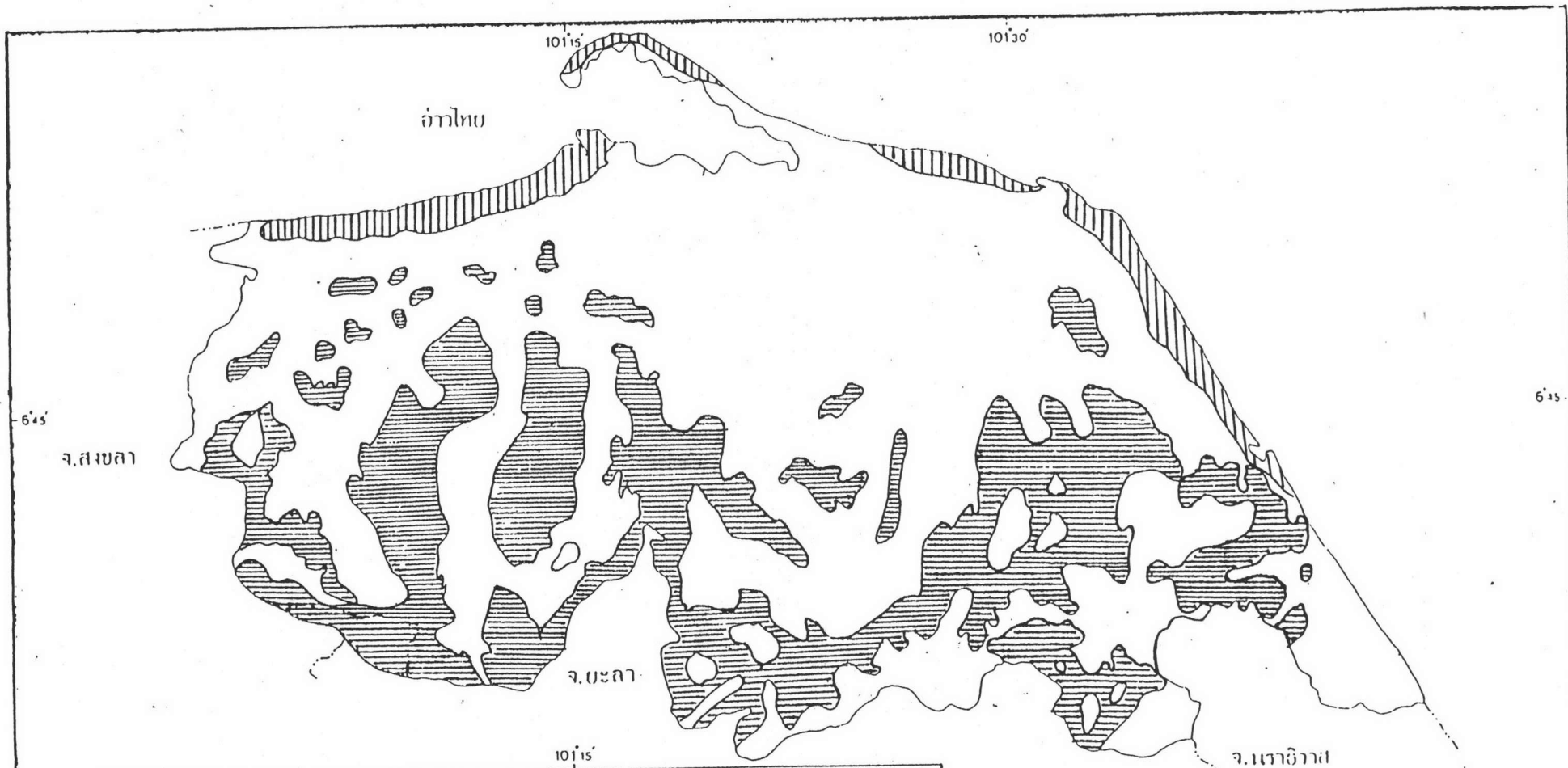
ค. บริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวน้อย ไคแก อำเภอหนองจิก อำเภอมายอ อำเภอยะหริ่ง กิ่งอำเภอยางแยง กิ่งอำเภอกะพ้อ

นอกจากนี้สามารถสรุปภาพรวมทางกายภาพ โดยจำแนกลักษณะพื้นที่ 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มพื้นที่เกษตรกรรม อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด รวมทั้งบริเวณตะวันออกและตะวันตกด้วย เป็นพื้นที่ที่มีสมรณะดินดีและปานกลาง มีศักยภาพในการ

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

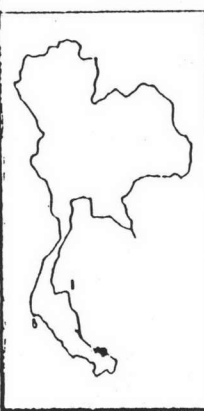
แสดงพื้นที่ป่าไม้

 ป่าคงชีพขึ้น
 ป่าชายเลน
 และป่าสวนยาง

ที่มา: กรมป่าไม้

มาตรา 4:74

25 0 25 5 กม

101°30'

ตารางที่ 4.1 พื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร จังหวัดบึงกาฬ ปี 2527

อำเภอ	จำนวนปี	ร้อยละ	จำนวนปริง	ร้อยละ	บางพันไร่ พื้นเมือง	ร้อยละ	บางพันไร่ที่	ร้อยละ	มะพร้าว	ร้อยละ	พืชไร่	ร้อยละ	ไม้ผล	ร้อยละ	ไม้ยืนต้น	ร้อยละ	พืชผัก	ร้อยละ
เมืองบึงกาฬ	29,350	8.1	7,005	48.9	143	0.1	4,993	3.4	8,700	10.6	3,050	5.7	1,581	4.9	962	0.6	1,895	10.5
โคกโพธิ์	56,647	15.6	75	0.5	25,044	19.1	61,293	41.8	5,464	6.7	4,331	8.1	7,552	23.6	92,790	60.4	6,799	37.8
ปะนาเระ	23,609	6.5	500	3.5	3,064	2.3	657	0.4	5,375	6.5	1,750	3.3	398	1.2	—	—	65	0.4
มายอ	45,156	12.5	70	0.5	26,233	20.1	16,429	11.2	5,313	6.5	8,708	16.3	2,672	8.3	45,580	29.7	3,530	19.6
บะริ่ง	33,832	9.3	3,700	25.9	17,802	13.6	22,220	15.1	5,750	7.0	2,690	0.5	6,149	19.2	920	0.6	354	2.0
บะหวี้ง	39,978	11.0	250	1.7	218	0.2	272	0.2	20,301	24.7	4,794	9.0	3,529	11.0	2,648	1.7	1,162	6.5
สาบบุรี	37,042	10.2	50	0.3	16,932	12.9	23,602	16.1	13,900	16.9	4,572	8.5	6,535	20.4	1,250	0.8	2,620	14.6
หนองจิก	59,858	16.5	2,000	13.9	980	0.7	4,965	3.4	6,020	7.3	19,246	36.0	1,701	5.3	2,529	1.6	684	3.8
กิ่งอ. ไม้แก่น	5,769	1.6	—	—	748	0.6	142	0.1	5,936	7.2	2,320	4.3	152	0.5	312	0.2	208	1.2
กิ่งอ. ห้วยยางแดง	11,316	3.1	200	1.4	36,217	27.8	8,708	5.9	3,142	3.8	1,916	3.6	207	0.6	6,698	4.4	420	2.3
กิ่งอ. กะพ้อ	19,459	5.4	455	3.2	3,445	2.6	3,522	2.4	2,252	2.7	136	0.3	1,563	4.9	—	—	239	1.3
รวม	362,016	100.0	14,305	100.0	130,826	100.0	146,803	100.0	82,153	100.0	53,513	100.0	32,039	100.0	153,689	100.0	17,976	100.0

ตารางที่ 4.2 พื้นที่ตามชนิดป่าไม้

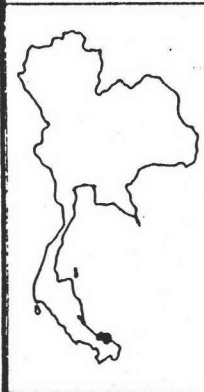
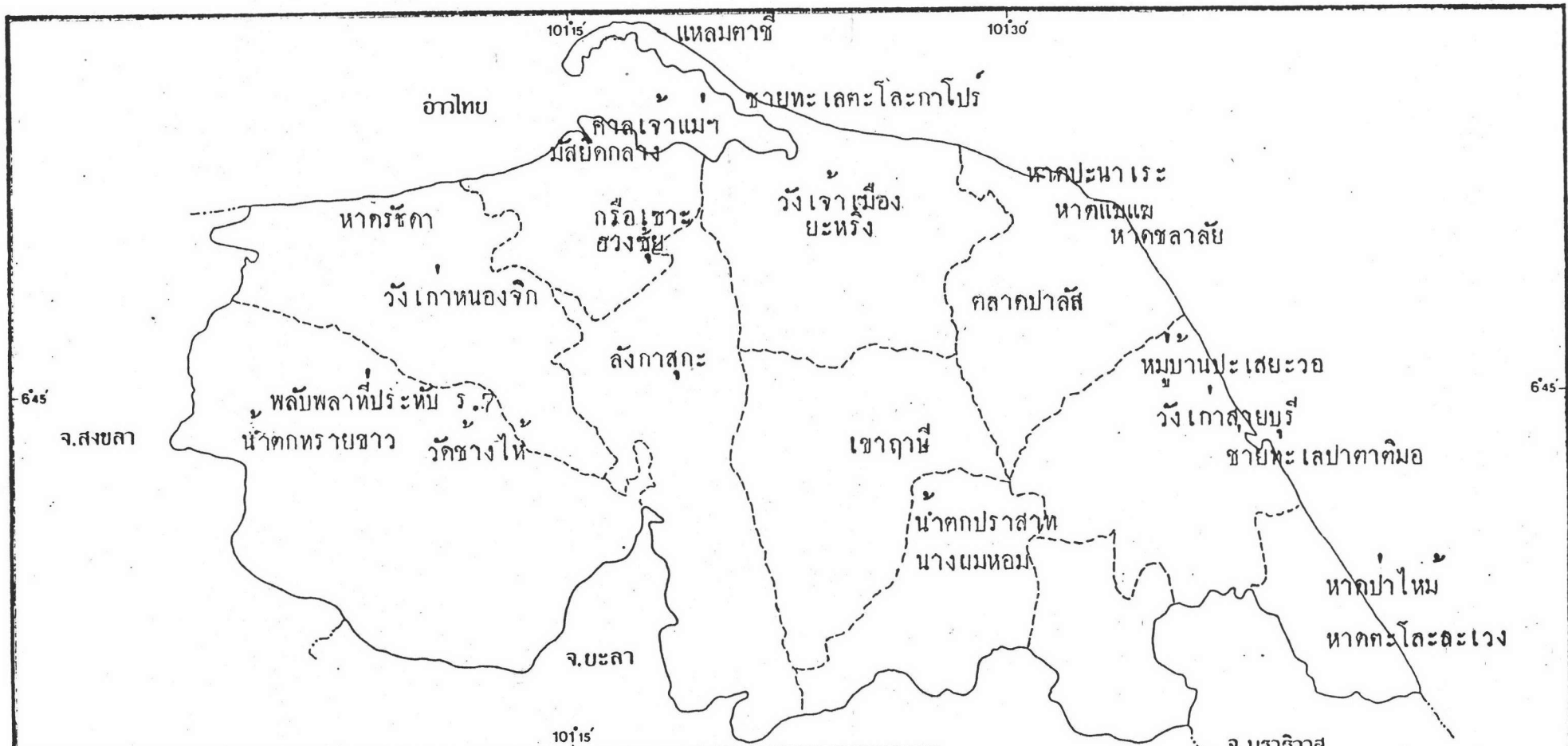
ประเภทป่าไม้	ตาราง กิโลเมตร	ไร่	ร้อยละ พื้นที่ป่าไม้	ร้อยละ พื้นที่จังหวัด
ป่าดิบชื้น	61.3	38,299	32.14	3.16
ป่าชายเลน	37.8	23,648	19.84	1.95
ป่าละเมาะ	14.6	9,102	7.64	0.75
ป่าชายหาด	6.8	4,225	3.54	0.35
ป่าพรุ	70.2	43,904	36.84	3.02
รวม	190.7	119,178	100.00	9.83

ที่มา: สำนักงานป่าไม้จังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 4.3 พื้นที่ชลประทาน

โครงการ	ประ เภท	เนื้อที่ ชลประทาน ไร่	ระยะเวลาก่อสร้าง		เนื้อที่ สร้างแล้ว ไร่	หมายเหตุ
			เริ่ม	เสร็จ		
ลุ่มน้ำปัตตานี						
1. ปัตตานี		294,000	2511	2530	1,960	อ.ยะรัง หนอง จิก โคกโพธิ์ มายอ ยะหริ่ง เนื้อที่ทั้งโครง การ 3 แสนไร่ อยู่ใน จ.ยะลา 6 พันไร่
2. บ้านเกาะ โทรใน (โคกโพธิ์)		3,000	2525	2525	3,000	
3. คลองขำ มอง (โคกโพธิ์)		6,000	2524	2524	6,000	
4. ลิปะสะโง (หนองจิก)		10,000	2520	2524	10,000	
5. หนองปู (หนองจิก)		2,500	2490	2490	2,500	
6. พรุสนอ (ยะหริ่ง)		50,000	2493	2498	50,000	
7. คลองบ้าน ควา (มายอ)		3,000	2520	2526	3,000	
8. ป้องกันน้ำ เค็มจาวัง (ยะหริ่ง)		3,000	2522	2522	3,000	
9. ป้องกันน้ำ เค็มทาคาน (ยะหริ่ง)		4,500	2526	2526	4,500	
10. ไมแกน ลุ่มน้ำสายบุรี		22,000	2520	2525	22,000	
11. โตะปีเขาะ (กิ่งอ.มายอ)		3,500	2526	2526	3,500	
12. พรุมายอ สายบุรี		5,000	2522	2522	5,000	
13. คลองลวด น้ำเตา (สายบุรี)		4,000	2522	2522	4,000	

ที่มา: กรมชลประทาน

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชเนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

↑

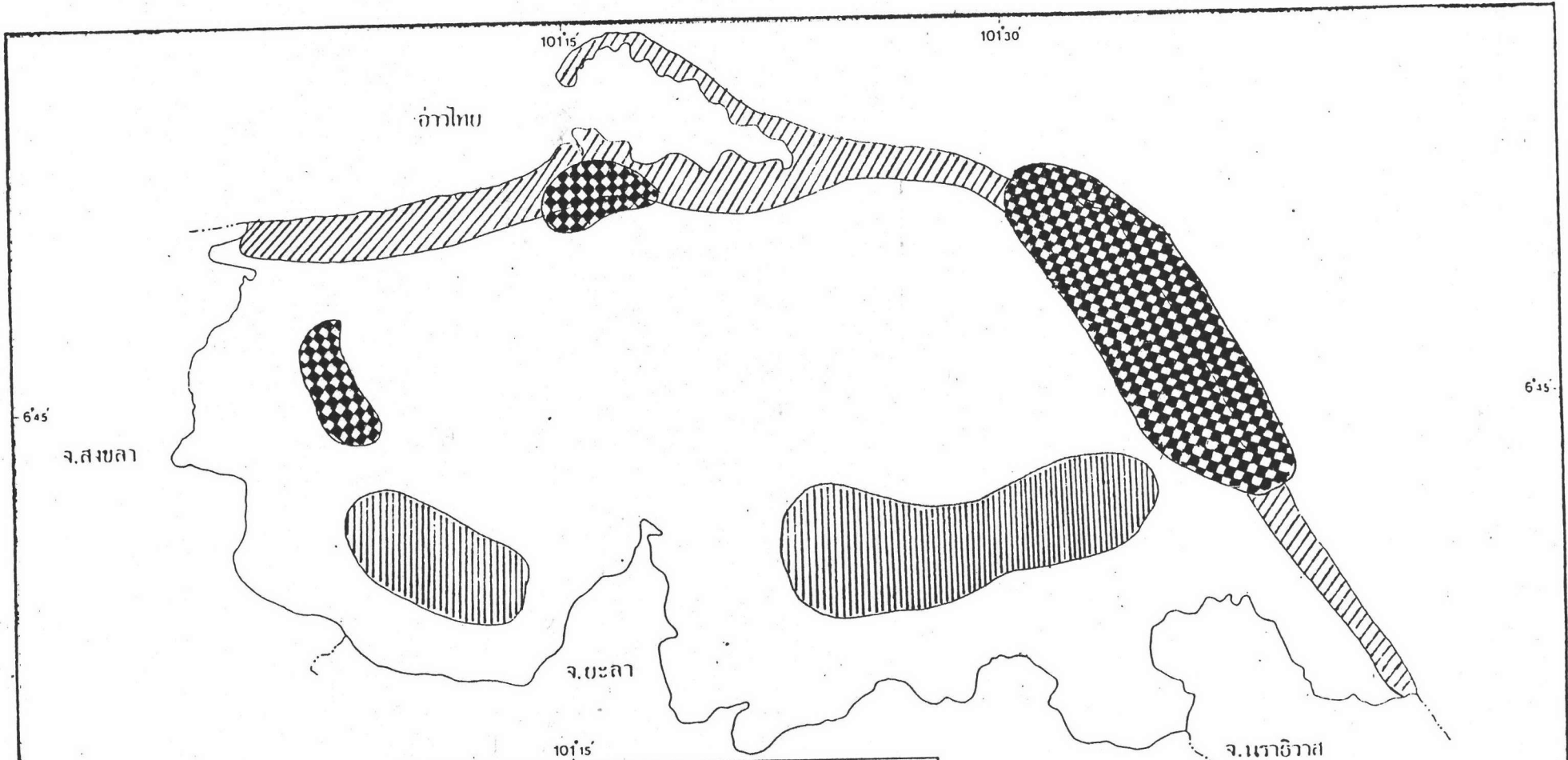
25 0 25 5 กม.

แผนที่ 4.5

แสดง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดปัตตานี

ที่มา:

101°30'

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

แนว ขอบ ภูมิภาค ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม.

แผนที่ 4.6

แสดง สภาพพื้นที่ตามลักษณะกายภาพ

 ประมง	 ป่าไม้
 ทอง เพี้ยว	 เกษตรกรรม

ที่มา:

101°30'

ผลิตภัณฑ์ข้างสูง ไคแก่ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง และรวมทั้งบางส่วนของอำเภอ เมืองปัตตานี อำเภอปะนาเระ อำเภอมายอ

2. กลุ่มพื้นที่ปริมัง อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกและด้านเหนือของ จังหวัด ไคแก่ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี ถึงอำเภอไม้แก่น

3. กลุ่มพื้นที่ป่าไม้ อยู่บริเวณด้านทิศของจังหวัดในบริเวณ อำเภอมายอ ถึงอำเภอทุ่งยางแดง และรวมทั้งบางส่วนของอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอสายบุรี

4. กลุ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวหลายลักษณะ ทำให้เกิดการกระจายแหล่งท่องเที่ยวอยู่ทั่วๆ ไป แต่ส่วนใหญ่แล้วแหล่งท่องเที่ยวที่บุคคล โดยทั่วไปสนใจ ไคแก่ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอปะนาเระ อำเภอ สายบุรี

(รายละเอียดของลักษณะทางกายภาพ อยู่ในภาคผนวก ช..)

ลักษณะทาง เศรษฐกิจ

1. โครงสร้าง เศรษฐกิจระดับจังหวัด

1) มูลค่าผลิตภัณฑ์รวม ในปี 2527 จังหวัดปัตตานีมีผลิตภัณฑ์รวม 2,248.1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.51 ของภาคใต้ โดยได้รับจากภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 47.40 (1,065.5 ล้านบาท) ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 8.12 (182.5 ล้านบาท) และภาคพาณิชย์กรรมร้อยละ 44.49 (1,000.1 ล้านบาท) หากพิจารณาใน รายละเอียดตามรายสาขาการผลิต พบว่า สาขาการคาส่งและการค้าปลีกทำรายได้สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 21.90 (487.6 ล้านบาท) รองลงมาคือ ป่าไม้ร้อยละ 21.03 472.7 ล้านบาท) กสิกรรมร้อยละ 11.32 (254.5 ล้านบาท) น้อยที่สุดคือ เหมืองแร่ ร้อยละ 0.20 (4.4 ล้านบาท)

2) การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม มูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของ จังหวัดปัตตานีในช่วงปี 2522-2527 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจำนวน 504.1 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 28.90 ของปี 2522 ภาคที่มีการเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ภาคอุตสาหกรรม

รอยละ 35.59 ภาคเกษตรกรรมรอยละ 34.09 และภาคพาณิชย์กรรมรอยละ 22.74 โดยสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ป่าไม้คิดเป็นรอยละ 2,872.96 (456.8 ลานบาท) การไฟฟ้าและประปารอยละ 125.32 (19.8 ลานบาท) เหมืองแรรอยละ 41.94 (1.3 ลานบาท) อุตสาหกรรมรอยละ 41.07 (17.7 ลานบาท) การคมนาคมขนส่งรอยละ 38.80 (20.8 ลานบาท) การบริการรอยละ 30.53 (36.3 ลานบาท) การธนาคารและประกันภัยรอยละ 28.67 (12.5 ลานบาท) การค้าส่งและการค้าปลีก รอยละ 23.78 (93.7 ลานบาท) การบริหารและการป้องกันประเทศรอยละ 20.45 (18.2 ลานบาท) ปศุสัตว์รอยละ 14.58 (12.7 ลานบาท) การก่อสร้างรอยละ 12.53 (9.1 ลานบาท) ท่องเที่ยวรอยละ 11.48 (3.8 ลานบาท) ส่วนสาขาการผลิตที่เหลือ มีการเปลี่ยนแปลงลดลงคือ กสิกรรมรอยละ -26.66 (-92.5 ลานบาท) ประมง รอยละ -30.79 (-106.1 ลานบาท)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงส่วนรวมทั้งหมด (ABSOLUTE CHANGES)

ภาคเกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นรอยละ 53.74 ภาคพาณิชย์กรรมรอยละ 36.76 ภาคอุตสาหกรรมรอยละ 9.50 โดยสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ป่าไม้รอยละ 90.62 รองลงมาคือ การค้าส่งและค้าปลีกรอยละ 18.59 การบริการรอยละ 7.20 การคมนาคมขนส่งรอยละ 4.13 การไฟฟ้าและประปารอยละ 3.93 การบริหารและการป้องกันประเทศรอยละ 3.61 อุตสาหกรรมรอยละ 3.51 ปศุสัตว์รอยละ 2.52 การธนาคารและประกันภัยรอยละ 2.48 การก่อสร้างรอยละ 1.81 ท่องเที่ยวรอยละ 0.75 เหมืองแรรอยละ 0.26 ส่วนสาขาการผลิตที่เหลือมีการเปลี่ยนแปลงลดลงคือ กสิกรรม รอยละ -18.35 ประมงรอยละ -21.05

จากการพิจารณาเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม และการเปลี่ยนแปลงมูลค่า ผลิตภัณฑ์รวม แสดงให้เห็นว่าภาคการเกษตรกรรมยังคงมีความสำคัญอยู่มาก โดยเฉพาะ สาขากสิกรรมและสาขาการประมง ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มมูลค่าการผลิตที่ลดลงอันแสดง ถึงการใช้ทรัพยากรจนลดลง แต่ก็ยังคงมีความสำคัญอยู่มากในการ เป็นสาขาการผลิตหลัก ที่สำคัญของภาคเกษตรกรรมและของจังหวัดควย

ตารางที่ 4.4 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ จังหวัดปัตตานี ปี 2522 - 2527

สาขา	พ.ศ. 2522		พ.ศ. 2527		จำนวน	Relative Change	Absolute Change	เฉลี่ย ÷ 5
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
เกษตรกรรม	794.6	45.56	1,065.5	47.40	270.9	34.09	53.74	6.82
- อุตสาหกรรม	347.0	19.90	254.5	11.32	-92.5	-26.66	-18.35	-5.33
- ปศุสัตว์	87.1	4.99	99.8	4.44	12.7	14.58	2.52	2.92
- ประมง	344.6	19.76	238.5	10.61	-106.1	-30.79	-21.05	-6.16
- ไม้	15.9	0.91	472.7	21.03	456.8	2,872.96	90.62	574.59
อุตสาหกรรม	134.6	7.72	182.5	8.12	47.9	35.59	9.50	7.12
- เมืองแร่	3.1	0.18	4.4	0.20	1.3	41.94	0.26	8.39
- อุตสาหกรรม	43.1	2.47	60.0	2.70	17.7	41.07	3.51	8.21
- การก่อสร้าง	72.6	4.16	81.7	3.63	9.1	12.53	1.81	2.51
- การไฟฟ้าและประปา	15.8	0.91	35.6	1.58	19.8	125.32	3.93	25.06
พาณิชยกรรม	814.8	46.72	1,000.1	44.49	185.3	22.74	36.76	4.55
- การคมนาคมขนส่ง	136.1	7.80	156.9	6.98	20.8	38.80	4.13	7.76
- การค้าส่งและปลีก	394.1	22.60	487.8	21.70	93.7	23.78	18.59	4.76
- การธนาคาร	43.6	2.50	56.1	2.50	12.5	28.67	2.48	5.73
- ที่อยู่อาศัย	33.1	1.90	36.9	1.64	3.8	11.48	0.75	2.30
- การบริหาร	89.0	5.10	107.2	4.77	18.2	20.45	3.61	4.09
- การบริการ	118.9	6.82	155.2	6.90	36.3	30.53	7.20	6.11
รวม	1,744.0	100.00	2,248.1	100.00	504.1	28.90	100.00	5.78

ลักษณะทางประชากร

ระดัอำเภอ

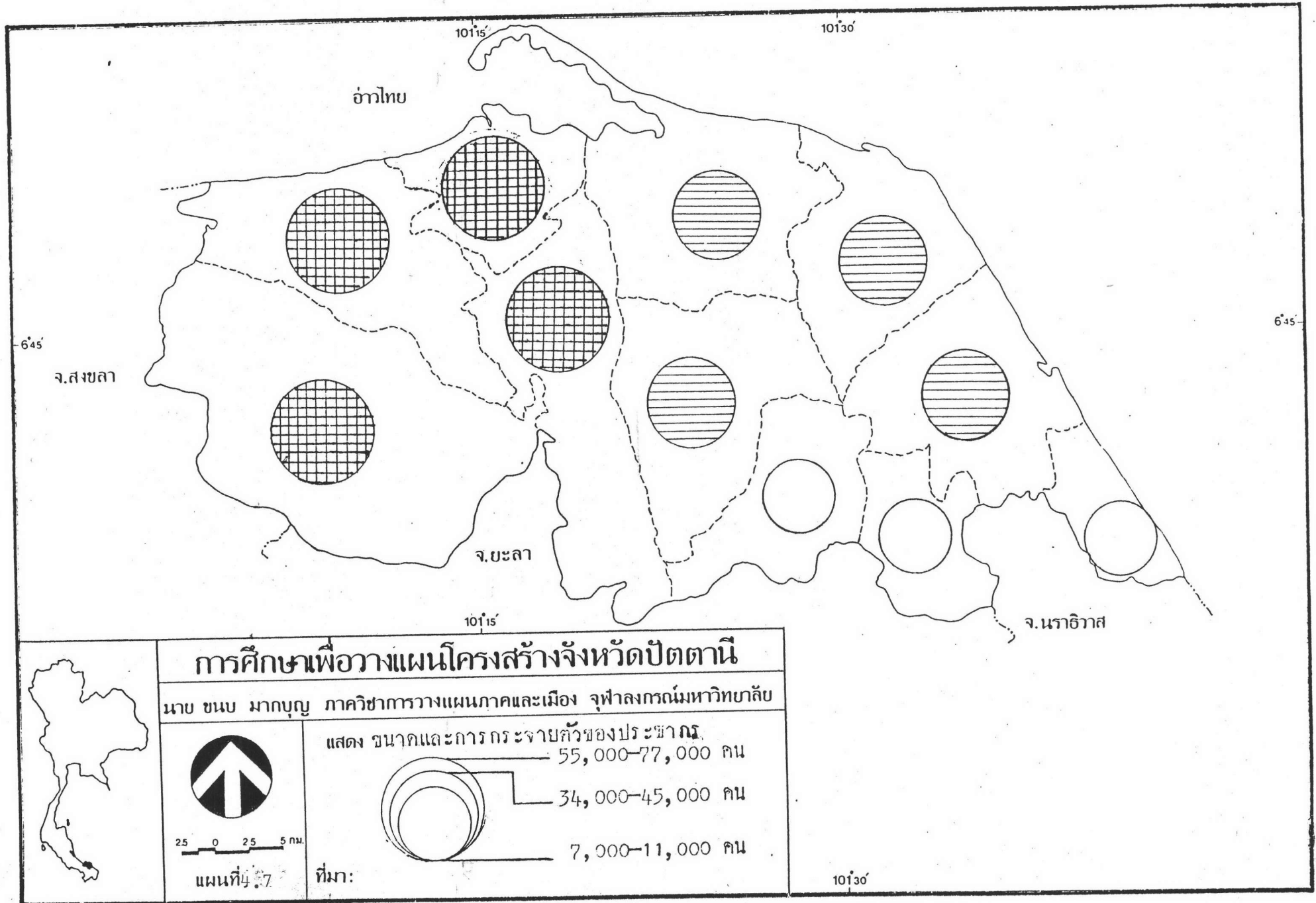
1. ขนาดและการกระจายตัวประชากร ในปี 2526 จังหวัดปัตตานีมีประชากรรวมทั้งสิ้น 467,621 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และร้อยละ 7.58 ของภาคใต้ เพิ่มขึ้นจากปี 2521 ร้อยละ 8.21 เฉลี่ยร้อยละ 37 ต่อปี ขณะที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการเพิ่มร้อยละ 11.54 เฉลี่ยร้อยละ 1.92 ต่อปี ภาคใต้มีการเพิ่มร้อยละ 10.38 เฉลี่ยร้อยละ 1.73 ต่อปี อำเภอเมืองปัตตานีมีมากที่สุด 76,942 คน ร้อยละ 16.45 รองลงมาคือ อำเภอโคกโพธิ์ 64,510 คน ร้อยละ 13.80 อำเภอยะรัง 63,305 คน ร้อยละ 13.54 อำเภอยะหริ่ง 58,374 คน ร้อยละ 12.48 กิ่งอำเภอไม้แก่น น้อยที่สุด 7,446 คน ร้อยละ 1.59

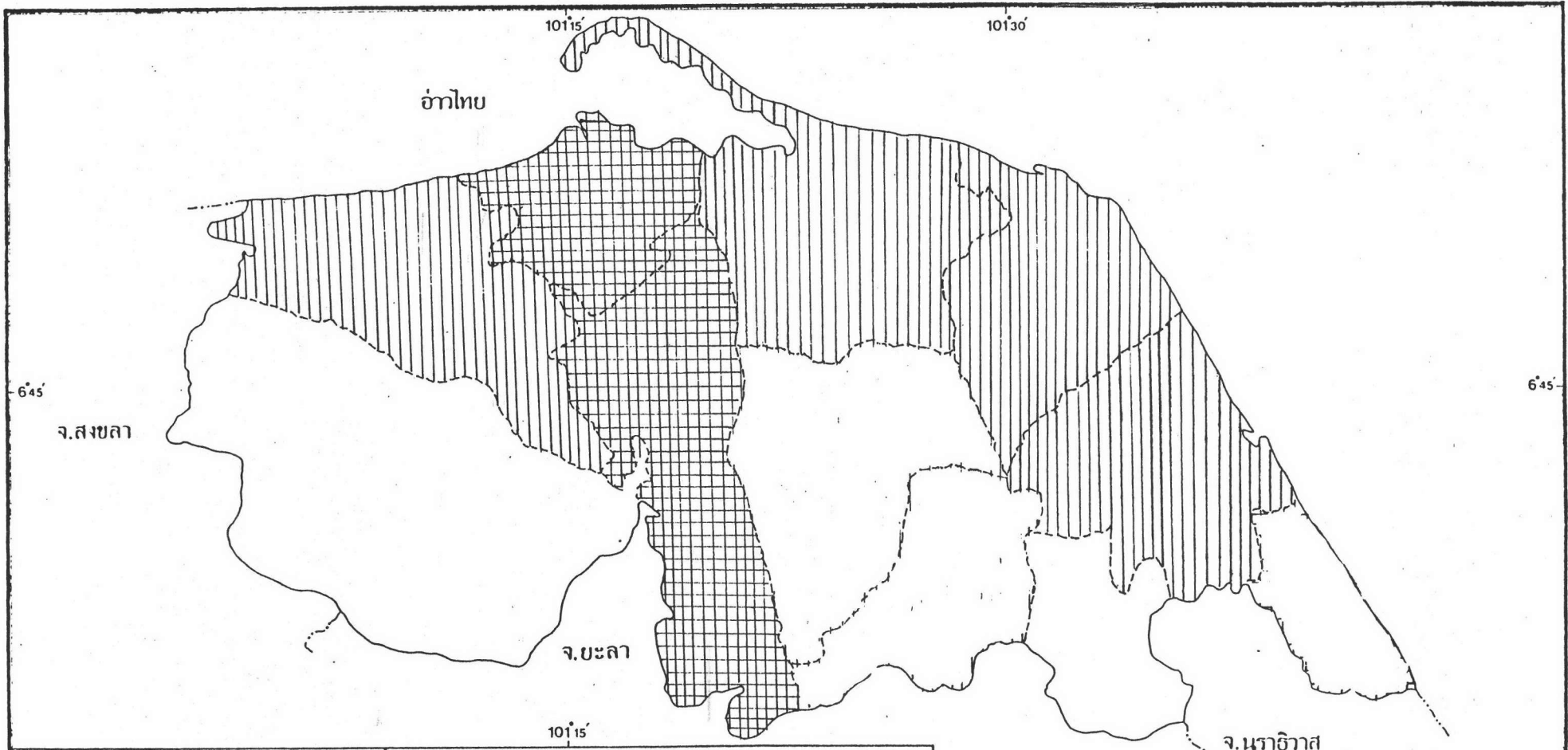
2. ความหนาแน่นประชากร ปี 2526 จังหวัดปัตตานีมีความหนาแน่นประชากรโดยเฉลี่ย 241 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร จากเดิมในปี 2521 มีความหนาแน่น 222 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร อำเภอเมืองปัตตานีมีความหนาแน่นสูงสุด 795 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ อำเภอยะรัง 344 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร อำเภอยะหริ่ง 297 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร อำเภอสายบุรี 280 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร กิ่งอำเภอทุ่งยางแดงมีความหนาแน่นต่ำสุด 78 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร

3. การเปลี่ยนแปลงประชากร ในช่วงปี 2521-2526 จังหวัดปัตตานีมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้น 35,487 คน อำเภอเมืองปัตตานีมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากที่สุด 11,570 คน ร้อยละ 32.60 ของประชากรทั้งจังหวัด รองลงมาคือ อำเภอยะรัง 8,930 คน ร้อยละ 25.16 อำเภอหนองจิก 5,123 คน ร้อยละ 14.44 อำเภอโคกโพธิ์เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด โดยลดลง -1,067 คน ร้อยละ -3.01

ระดับตำบล

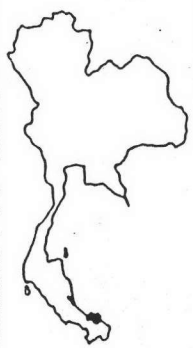
1. ขนาดและการกระจายตัวประชากร เพื่อให้เห็นภาพรวมการกระจายตัวประชากรระดับตำบลชัดเจนขึ้น จึงได้แบ่งกลุ่มตำบลต่างๆ ตามขนาดประชากรรายตำบลจำนวน 111 ตำบล ตามจำนวนประชากรปี 2526 ได้ 6 กลุ่ม คือ

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม.

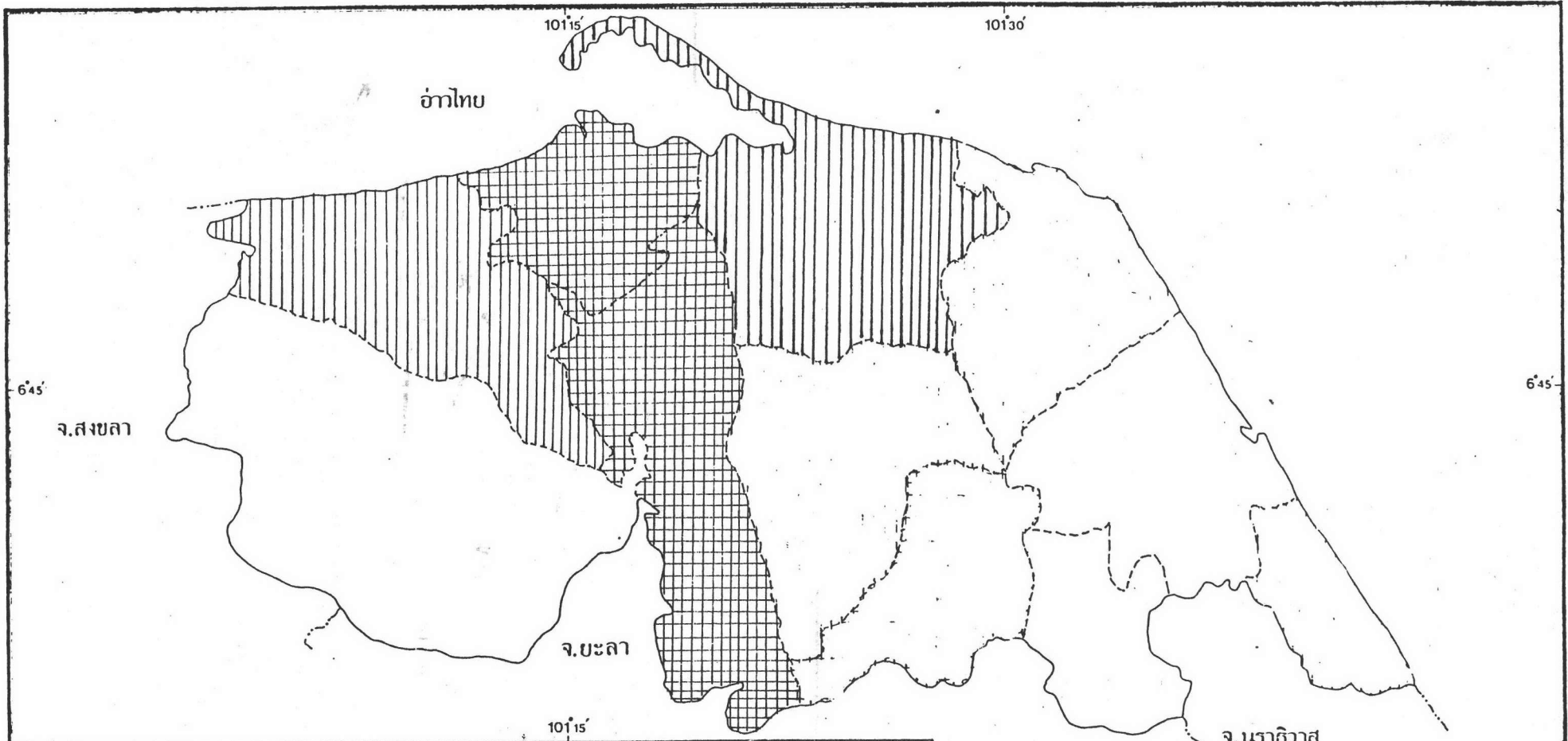
แผนที่ 4.8

แสดง ความหนาแน่นของประชากรระดับอำเภอ

- 340-800 คน/กม.² : สูง
- 240-300 คน/กม.² : ปานกลาง
- 90-185 คน/กม.² : ต่ำ

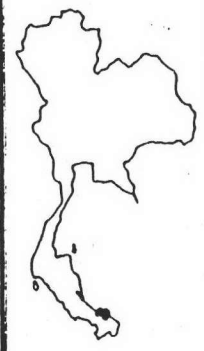
ที่มา:

101°30'

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชเนน มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม.

แผนที่ 4.9

แสดง การเปลี่ยนแปลงประชากรระดับอำเภอ

 6,900-12,000 คน : มาก

 2,300-5,200 คน : ปานกลาง

ที่มาก: 1,100-1,700 คน : น้อย

101°30'

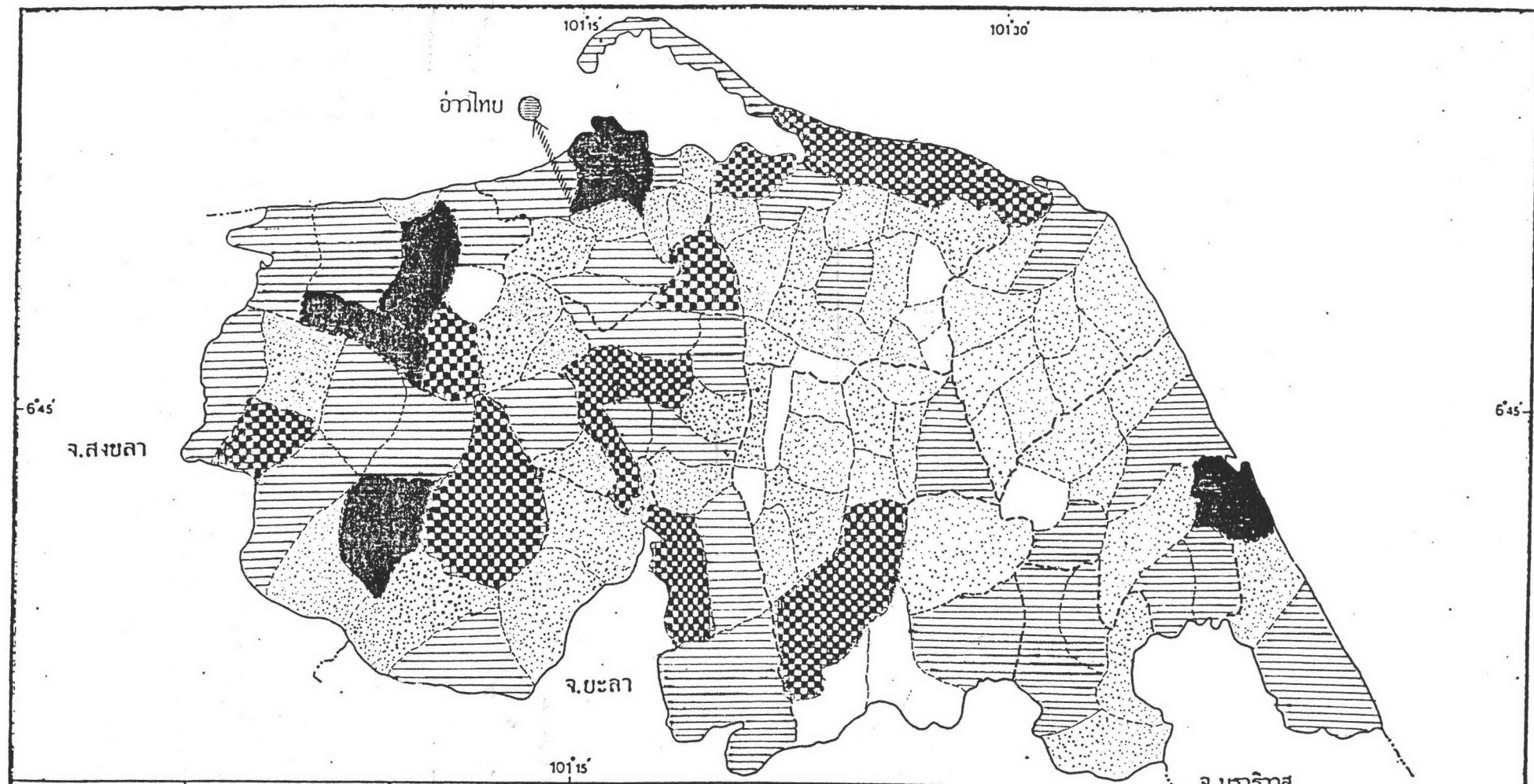
ตารางที่ 4.5 จำนวนประชากร การเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากรชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี

เขตการปกครอง	พื้นที่ กม. ²	จำนวนประชากร				จำนวน	Relative Change	Absolute Change	ความหนาแน่น	
		2521	ร้อยละ	2526	ร้อยละ				2521	2526
เทศบาลเมืองปทุมธานี	4.78	29,727	46.76	34,342	44.22	4,615	15.52	32.76	6,219	7,184
เทศบาลตำบลกะอูน	7.50	9,062	14.26	9,636	12.41	574	6.33	4.07	1,208	1,284
สุขาภิบาลมายอ	5.10	4,338	6.82	3,079	3.96	-1,259	-29.02	-8.94	850	603
สุขาภิบาลยะหริ่ง	1.42	2,413	3.80	5,357	6.90	2,944	122.00	20.90	1,699	3,772
สุขาภิบาลทับหยวง	1.35	2,303	3.62	2,921	3.76	618	26.83	4.39	1,705	2,163
สุขาภิบาลยะรัง	3.65	3,694	5.81	4,605	5.93	911	24.66	6.47	1,012	1,261
สุขาภิบาลปะนาเระ	2.83	4,748	7.47	5,570	7.17	822	17.31	5.84	1,677	1,968
สุขาภิบาลนาประจักษ์	4.32	3,284	5.17	4,154	5.35	870	26.49	6.18	760	961
สุขาภิบาลหนองจิก	1.44	4,000	6.29	4,490	5.78	490	12.25	3.48	2,777	3,118
สุขาภิบาลโคกโพธิ์	4.32	-	-	3,501	4.51	3,501	100.00	24.85	-	810
รวม	36.71	63,569	100.00	77,655	100.00	14,086	22.16	100.00	1,731	2,115

ตารางที่ 4.6 จำนวนประชากร การเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากรจังหวัดปทุมธานี

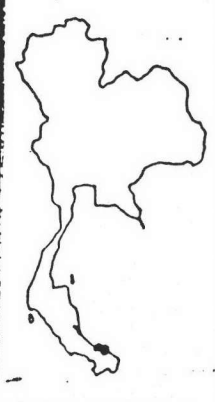
เขตการปกครอง	พื้นที่ กม. ²	จำนวนประชากร				จำนวน	Relative Change	Absolute Change	ความหนาแน่น	
		2521	ร้อยละ	2526	ร้อยละ				2521	2526
1. เมืองปทุมธานี	96.8	65,372	15.13	76,942	16.45	11,570	17.70	32.60	675	795
2. โคกโพธิ์	428.5	65,577	15.18	64,510	13.80	-1,067	-1.63	-3.01	153	151
3. ปะนาเระ	145.9	34,313	7.94	34,973	7.48	660	1.92	1.86	235	240
4. มายอ	216.2	38,382	8.88	40,011	8.56	1,629	4.24	4.59	178	185
5. ยะรัง	183.9	54,375	12.58	63,305	13.54	8,930	16.42	25.16	296	344
6. ยะหริ่ง	196.8	55,249	12.79	58,374	12.48	3,125	5.66	8.81	281	297
7. สายบุรี	159.9	42,418	9.82	44,803	9.58	2,385	5.62	6.72	265	280
8. หนองจิก	231.5	50,813	11.76	55,936	11.96	5,123	10.08	14.44	219	242
9. กิ่งอำเภอโมกแก้ว	95.6	7,352	1.70	7,446	1.59	94	1.28	0.26	77	78
10. กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง	114.9	9,245	2.14	10,831	2.32	1,586	17.15	4.47	80	94
11. กิ่งอำเภอกะท้อ	69.9	9,038	2.09	10,490	2.24	1,452	16.07	4.09	129	150
รวม	1,940.0	432,134	100.00	467,621	100.00	35,487	8.21	100.00	223	241

- 1) ตำบลที่มีประชากรมากกว่า 10,000 คนขึ้นไป จำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลชะบารัง และตำบลชานาหารู (อำเภอเมืองปัตตานี)
- 2) ตำบลที่มีประชากรระหว่าง 8,000-10,000 คน มีจำนวน 5 ตำบล คือ ตำบลมานา (อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลนาประทุ (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลตะลุบัน (อำเภอสายบุรี) ตำบลคูนง ตำบลบอทอง (อำเภอหนองจิก)
- 3) ตำบลที่มีประชากรระหว่าง 6,000-8,000 คน จำนวน 11 ตำบล คือ ตำบลโคกโพธิ์ ตำบลปาโร (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลปะนาเระ (อำเภอปะนาเระ) ตำบลลุปะปือไร (อำเภอมายอ) ตำบลยะรัง ตำบลสะกาว่า ตำบลเมะมาวี ตำบลคลองใหม่ (อำเภอยะรัง) ตำบลบางปู ตำบลกะโละถาโปร (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลบุโละบุโย (อำเภอหนองจิก)
- 4) ตำบลที่มีประชากรระหว่าง 4,000-6,000 คน จำนวน 32 ตำบล คือ ตำบลจะบังติกอ ตำบลบุค ตำบลคันหยงลุโละ ตำบลบาราเฮาะ ตำบลรูสะมิแล (อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลมะกรูด ตำบลป่าบอน ตำบลปากถ้อ ตำบลนาเกตุ ตำบลนาเรื่อ (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลบ้านกลาง (อำเภอปะนาเระ) ตำบลลานา (อำเภอมายอ) ตำบลปิตุมคี ตำบลรัก ตำบลสะเนอ ตำบลประจัน ตำบลกลลล่า ตำบลเชาคุม (อำเภอยะรัง) ตำบลยามู ตำบลมะนังยง ตำบลแหลมโพธิ์ (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลเตราะบอน ตำบลปะเสยะวอ ตำบลละหาร ตำบลมะนังคาล่า (อำเภอสายบุรี) ตำบลคอนรัก ตำบลคลองคันหยง ตำบลบางเขา ตำบลท่ากำชำ (อำเภอหนองจิก) ตำบลไทรทอง (กิ่งอำเภอไม้แก่น) ตำบลปากู (กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง) ตำบลปล่องหยอ (กิ่งอำเภอกะพ้อ)
- 5) ตำบลที่มีประชากรระหว่าง 2,000 - 4,000 คน จำนวน 51 ตำบล คือ ตำบลคลองมานิง ตำบลตะลุโบะ ตำบลปะกาฮารัง ตำบลบาราโหม ตำบลกะมิยอ (อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลบางโกระ ตำบลทรายขาว ตำบลทุ่งปลา ตำบลแมลาน ตำบลม่วงเตี้ย (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านนอก ตำบลคอน ตำบลควน ตำบลท่าหน้า ตำบลคอกกระบือ ตำบลพ้อมิ่ง ตำบลบ้านน้ำอ (อำเภอปะนาเระ) ตำบลมายอ ตำบลเกาะจัน ตำบลสาคอมบน ตำบลตรัง ตำบลปะโค ตำบลเกราะเสาะ ตำบลถนน ตำบลสะกา ตำบลกระหะ (อำเภอมายอ) ตำบลระแวง ตำบลกระโค (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลคันหยงกาลอ ตำบลหนองแรก ตำบลราคาบันยั้ง ตำบลบิยามูมิ่ง ตำบลบาโลย ตำบลศาลีฮายร์ ตำบลจะรัง

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.10

แสดง ขนาดและการกระจายตัวของประชากรระดับตำบล

 มากกว่า 10,000 คน 2 ตำบล	 4,000—6,000 คน 32 ตำบล
 8,000—10,000 คน 5 ตำบล	 2,000—4,000 คน 51 ตำบล
 6,000—8,000 คน 11 ตำบล	 น้อยกว่า 2,000 คน 10 ตำบล

101°30'

ตำบลตะโละ ตำบลตาเกาะ (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลบางเก่า ตำบลกะลุง ตำบลปือเร
ตำบลตะบิง ตำบลแปน (อำเภอสายบุรี) ตำบลบางควา ตำบลลิปะสะโจ ตำบลยามี่ ต่า
บลคาโต๊ะ (อำเภอหนองจิก) ตำบลไม้แก่น (กิ่งอำเภอไม้แก่น) ตำบลพิเทน (กิ่งอำเภอ
ทุ่งยางแวง) ตำบลกะรุปี ตำบลกะโละกีรามัน (กิ่งอำเภอกะพ้อ)

6) ตำบลที่มีประชากรน้อยกว่า 2,000 คนลงมา จำนวน 10 ตำบล คือ ต่า
บลปานัน ตำบลสาครโค (อำเภอมายถ) ตำบลคทหลัง ตำบลปลากง ตำบลสาบัน ตำบลคัน
หยงจิงงา (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลทุ่งคลา (อำเภอสายบุรี) ตำบลเกาะเปาะ (อำเภอ
หนองจิก) ตำบลตะโละแมะนา ตำบลนำคำ (กิ่งอำเภอทุ่งยางแวง)

จากขนาดและการกระจายตัวประชากรระดับตำบล พบว่า ตำบลที่มีจำนวนประชา
กรมากที่สุด คือ เกินกว่า 10,000 คนขึ้นไป เป็นที่ตั้งของเทศบาลเมืองปัตตานีอันเป็นชุมชน
หลักของจังหวัด ส่วนตำบลที่มีประชากรขนาดรองลงมา เป็นที่ตั้งของสภานิติบาลในระดับรมง
ลงมา ส่วนตำบลที่มีประชากรค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นกลุ่มตำบลมากที่สุด กระจายตัวในคณ
กลางค่อนข้างตะวันออกเฉียงส่วนใหญ่ สำหรับตำบลที่มีประชากรน้อยที่สุด กระจายอยู่ทั่วไป
จะเป็นตำบลที่มีพื้นที่ขนาดเล็กเฉียดส่วนใหญ่

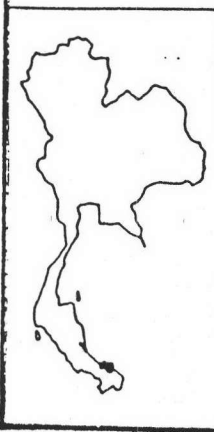
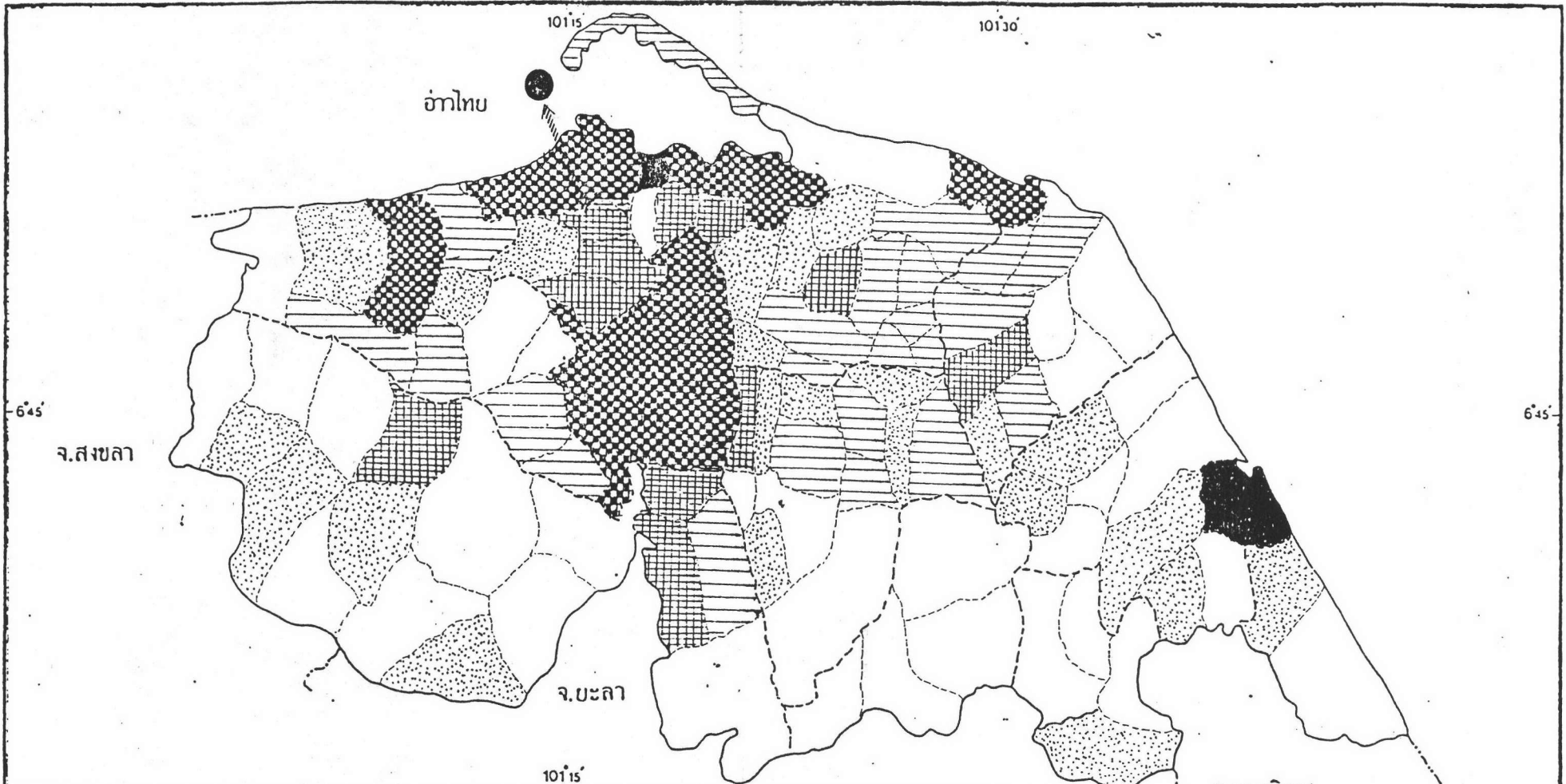
2. ความหนาแน่นประชากร ความหนาแน่นประชากรระดับตำบล สามารถค
การกระจายตัวของประชากรบนพื้นที่โดยสัมพันธ์ร่วมกับขนาดประชากร ทำให้ลักษณะของพื้นที่
ชัคเจนยิ่งขึ้น ใคแบ่งกลุ่มตำบลต่างๆ ตามขนาดความหนาแน่นรายตำบล 1.11 ตำบล ตาม
จำนวนประชากรปี 2526 ใค 6 กลุ่ม คือ

1) ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรมากกว่า 1,000 คน/ 1 ตาราง
กิโลเมตร จำนวน 5 ตำบล คือ ตำบลชะบารัง ตำบลอาเนะรุ ตำบลจะบังคิกอ ตำบลคัน
หยงลูละ (อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลตะลุบัน (อำเภอสายบุรี)

2) ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 501-800 คน/ 1 ตาราง
กิโลเมตร จำนวน 16 ตำบล คือ ตำบลมานา ตำบลรุสะมิแล ตำบลมาราโหม (อำเภอ
ปัตตานี) ตำบลปะนาเระ (อำเภอปะนาเระ) ตำบลยะรัง ตำบลบิคุมุดี ตำบลระแวง ตำบล
วัด ตำบลสะนอ ตำบลสะควา ตำบลประจัน ตำบลคลองใหม่ (อำเภอยะรัง) ตำบลยามู
ตำบลบางปู (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลคูงง ตำบลบางควา (อำเภอหนองจิก)

3) ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 301-500 คน/ 1 ตาราง
กิโลเมตร จำนวน 11 ตำบล คือ ตำบลบ่ยุค ตำบลตะลุโยะ ตำบลมาราเฮาะ ตำบลกะมิยอ

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชเนน มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสดง ความหนาแน่นของประชากร ระดับตำบล

มากกว่า 10,000 คน/กม. ² 5 ตำบล	201-300 คน/กม. ² 27 ตำบล
501-800 คน/กม. ² 16 ตำบล	151-200 คน/กม. ² 24 ตำบล
301-500 คน/กม. ² 11 ตำบล	น้อยกว่า 150 คน/กม. ² 28 ตำบล

แผนที่ 4.11

101°30'

(อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลนาเกตุ (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลคอน (อำเภอปะนาเระ) ตำบลสาครบอน (อำเภอมายอ) ตำบลกระโค ตำบลเมาะมาวี (อำเภอยะรัง) ตำบลมะนังยง ตำบลตาแกะ (อำเภอยะหริ่ง)

4) ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 201-300 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร จำนวน 27 ตำบล คือ ตำบลคลองมาบิง (อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลท่าข้าม ตำบลบานนอก ตำบลท่าหน้า ตำบลบานกลาง (อำเภอปะนาเระ) ตำบลมายอ ตำบลเกาะจีน ตำบลถนน ตำบลลาเงา (อำเภอมายอ) ตำบลกลอ่า (อำเภอยะรัง) ตำบลตาสืออ้ายร์ ตำบลจะรัง ตำบลคอนหลัง ตำบลปลากง ตำบลบาโลม ตำบลคันหยงกาลอ ตำบลคันหยงจิงงา ตำบลสาปัน ตำบลแหลมโพธิ์ (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลเตราะบอน ตำบลปะเสยะวอ ตำบลละหาร (อำเภอสายบุรี) ตำบลคอนรัก ตำบลคลองคันหยง ตำบลบือทอง ตำบลคาโต๊ะ ตำบลบุโละบูโย (อำเภอหนองจิก)

5) ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรระหว่าง 151-200 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร จำนวน 24 ตำบล คือ ตำบลปะกาฮาริง (อำเภอเมืองปัตตานี) ตำบลโคกโพธิ์ ตำบลนาประคู้ ตำบลป่าบอน ตำบลปากล่อ (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลควน (อำเภอปะนาเระ) ตำบลสาครอิต ตำบลปะโค ตำบลกระเสาะ ตำบลกระหะ ตำบลสะถ่า (อำเภอมายอ) ตำบลตะโละ ตำบลราตาบีนยัง ตำบลบิยามูมิง ตำบลหนองแรด (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลทุ่งตลา ตำบลกะคูนง ตำบลมะนังกาล่า ตำบลตะบิง ตำบลแปน (อำเภอสายบุรี) ตำบลเกาะเปาะ ตำบลบางเซา (อำเภอหนองจิก) ตำบลกะรุปี (ถึงอำเภอกะพ้อ)

6) ตำบลที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยกว่า 150 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร จำนวน 28 ตำบล คือ ตำบลมะกรูด ตำบลบางโธระ ตำบลทรายขาว ตำบลทุ่งปลา ตำบลแม่ลาน ตำบลป่าไร่ ตำบลม่วงเคี้ย ตำบลท่าเรือ (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลคอกกระปือ ตำบลพอมิง ตำบลบานนำบอล (อำเภอปะนาเระ) ตำบลปานัน ตำบลกรัง ตำบลลูโบะยิฮู (อำเภอมายอ) ตำบลเซาคูม (อำเภอยะรัง) ตำบลตะโละกาโปร (อำเภอยะหริ่ง) ตำบลบางเก่า ตำบลมือระ (อำเภอสายบุรี) ตำบลลิปะสะโง ตำบลยาบี ตำบลท่ากำซ่า (อำเภอหนองจิก) ตำบลไทรทอง (ถึงอำเภอซันแก่น) ตำบลพิแทน ตำบลปาถ ตำบลตะโละมะนะ ตำบลน้ำคว (ถึงอำเภอทุ่งยางแดง) ตำบลปล่องหอย ตำบลตะโละกีอามัน (ถึงอำเภอกะพ้อ)

ระดัชมุขมนตรีเมือง

1. ขนาดและถาวรกระจายตัวประชากร ในปี 2526 จังหวัดปัตตานีมีประชากรในเขตชุมชนเมือง 77,655 คน คิดเป็นร้อยละ 16.61 ของประชากรทั้งจังหวัด เทศบาลเมืองปัตตานีมีมากที่สุด 34,342 คน ร้อยละ 44.22 รองลงมาคือ เทศบาลตำบลตะลุบัน 9,636 คน ร้อยละ 12.41 สุขาภิบาลกันหยงมีน้อยที่สุด 2,921 คน ร้อยละ 3.76

2. ความหนาแน่นประชากร ปี 2526 ชุมชนเมืองปัตตานีมีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 2,115 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร จากเดิมในปี 2521 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 1,731 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร เทศบาลเมืองปัตตานีมีความหนาแน่นสูงสุด 7,184 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ สุขาภิบาลยะหริ่ง 3,772 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร สุขาภิบาลมายอมีความหนาแน่นน้อยที่สุด 603 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร

3. การเปลี่ยนแปลงประชากร ในช่วงปี 2521-2526 ชุมชนเมืองปัตตานีมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้น 14,086 คน คิดเป็นร้อยละ 22.16 เฉลี่ยร้อยละ 3.69 ต่อปี โดยเทศบาลเมืองปัตตานีมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากที่สุด 4,615 คน คิดเป็นร้อยละ 32.76 ของประชากรทั้งจังหวัด รองลงมาคือ สุขาภิบาลโคกโพธิ์ 3,501 คน ร้อยละ 24.85 และสุขาภิบาลมายอเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด โดยลดลง 1,259 คน คิดเป็นร้อยละ 8.94

โครงสร้างอายุประชากร ลักษณะโครงสร้างอายุประชากรของจังหวัดปัตตานี ในปี 2513 มีฐานของช่วงอายุตอนคนระหว่าง 0-19 ปี ค่อนข้างกว้างกว่าช่วงอายุอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 51.02 ของประชากร แสดงให้เห็นถึงประชากรในวัยเด็กหรือวัยนอกแรงงานมีมาก ในปี 2523 ฐานของช่วงอายุดังกล่าว ระหว่าง 0-19 ปี ยังคงมีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 50.66 แสดงว่าการเติบโตของวัยดังกล่าวยังคงมีเท่าเดิม

ส่วนสัดส่วนในเรื่องเพศ พบว่า ในปี 2513 สัดส่วนประชากร เพศหญิงต่อเพศชาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 57.35 : 42.65 ในปี 2523 คิดเป็นสัดส่วน 56.42 : 43.58 แสดงให้เห็นว่า ประชากรเพศหญิงมากกว่าเพศชายและสัดส่วนดังกล่าวใกล้เคียงกัน

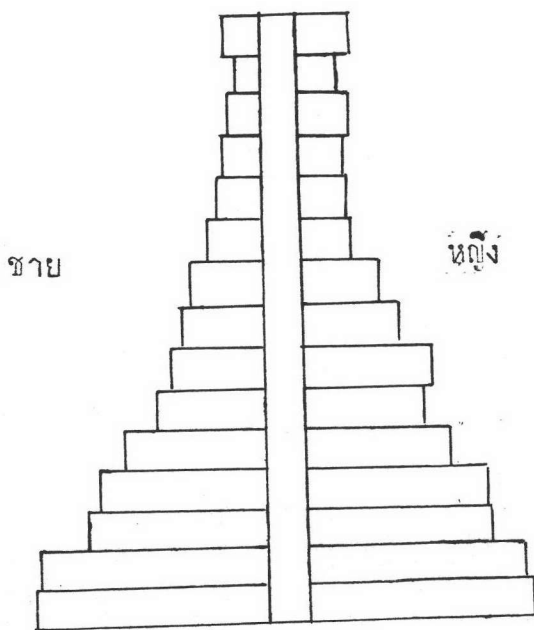
ประชากรวัยแรงงาน จากสำมะโนประชากรและเคหะ จังหวัดปัตตานีในปี 2513 มีประชากรวัยแรงงาน 180,781 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 ของประชากรทั้งหมด ปี 2523 มีประชากรในวัยแรงงาน 238,079 คน ร้อยละ 56.83 แสดงถึงประชากรในวัยแรงงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 31.69 เฉลี่ยร้อยละ 3.17 ต่อปี และได้พิจารณาแรงงานตามภาคการผลิต

ตารางที่ 4.7 จำนวนประชากรหมวดอายุ 5 ปี ของจังหวัดปัตตานี, จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ภาคใต้ ปี 2513 และ 2523

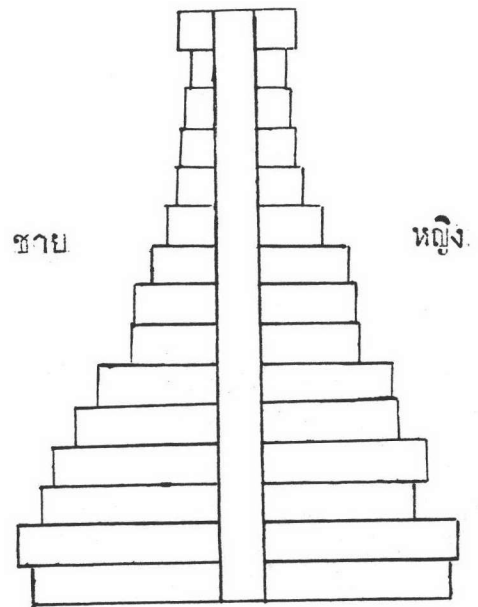
หมวดอายุ 5 ปี	จังหวัดปัตตานี						จังหวัดชายแดนภาคใต้						ภาคใต้						
	2513			2523			2513			2523			2513			2523			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
0 - 4	47,201	14.29	53,607	12.80	241,721	15.16	266,495	12.96	709,929	16.62	746,968	13.27							
5 - 9	46,957	14.22	54,389	12.98	237,196	14.87	272,310	13.24	665,396	15.58	783,646	13.92							
10 - 14	36,961	11.19	52,003	12.41	190,697	11.96	258,327	12.56	543,322	12.72	753,719	13.39							
15 - 19	37,377	11.32	50,975	12.17	170,721	10.70	246,583	12.00	439,432	10.29	668,031	11.87							
20 - 24	25,091	7.60	37,417	8.93	118,909	7.46	186,932	9.08	308,369	7.22	501,278	8.92							
25 - 29	21,001	6.36	29,271	6.99	104,675	6.56	151,501	7.36	273,241	6.40	398,113	7.08							
30 - 34	20,930	6.34	22,590	5.39	104,177	6.53	115,623	5.62	270,300	6.33	307,700	5.47							
35 - 39	18,542	5.62	22,192	5.30	91,436	5.73	109,011	5.30	238,343	5.58	284,208	5.05							
40 - 44	16,855	5.10	20,974	5.01	79,085	4.96	104,132	5.06	199,591	4.67	275,343	4.89							
45 - 49	12,466	3.78	17,689	4.22	58,629	3.68	86,918	4.23	147,331	3.45	233,214	4.14							
50 - 54	11,597	3.51	15,406	3.68	51,977	3.26	74,557	3.62	123,114	2.88	195,522	3.47							
55 - 59	8,395	2.54	11,307	2.70	39,264	2.46	52,227	2.54	100,923	2.36	136,807	2.43							
60 - 64	8,527	2.58	10,254	2.45	36,553	2.29	44,796	2.18	90,501	2.12	111,549	1.98							
65 - 69	5,637	1.71	7,005	1.67	25,128	1.58	30,951	1.50	64,517	1.50	82,416	1.46							
70 ปีขึ้นไป	12,680	3.84	13,847	3.30	44,667	2.80	56,497	2.75	97,365	2.28	149,702	2.66							
รวม	330,217	100.00	418,932	100.00	1,594,835	100.00	2,056,860	100.00	4,271,674	100.00	5,628,216	100.00							

ปี พ.ศ. 2513

ปี พ.ศ. 2523

70-74 ปี
 65-69
 60-64
 55-59
 50-54
 45-49
 40-44
 35-39
 30-34
 25-29
 20-24
 15-19
 10-14
 5-9
 0-4

แผนภูมิที่ 4.1 โครงสร้างอายุประชากรจังหวัดปัตตานี ปี พ.ศ. 2513 และ 2523

หมายเหตุ 0.2 เซนติเมตร เท่ากับ 1%

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปลี่ยนแปลงแรงงานตามสาขาการผลิตของภาคใต้ อนุภาค และจังหวัดปัตตานี ปี 2513, 2523

สาขาการผลิต	2513		2523		การเปลี่ยนแปลง	Relative Change	Absolute Change	เฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
ภาคใต้								
ประมง	1,631,820	83.6	2,010,784	76.1	378,964	23.22	54.81	2.32
หัตถกรรม	55,847	2.9	113,607	4.3	57,760	103.43	8.35	10.34
เกษตรกรรม	263,445	13.5	518,128	19.6	254,683	96.67	36.84	9.67
รวม	1,951,112	100.0	2,642,519	100.0	691,407	35.44	100.00	
อนุภาค								
ประมง	607,528	82.5	714,618	73.9	107,090	17.63	46.43	1.76
หัตถกรรม	21,143	2.9	44,471	4.6	23,328	110.34	10.11	11.03
เกษตรกรรม	107,546	14.6	207,792	21.5	100,246	93.21	43.46	9.32
รวม	736,217	100.0	966,881	100.0	230,664	31.33	100.00	
ปัตตานี								
ประมง	130,661	85.1	150,799	77.5	20,138	15.41	48.94	1.54
หัตถกรรม	3,680	2.4	9,656	4.9	5,976	162.39	14.52	16.24
เกษตรกรรม	19,114	12.5	34,152	17.6	15,038	78.67	36.54	7.87
รวม	153,455	100.0	194,607	100.0	41,152	26.82	100.00	

ภาคใต้ แรงแรงงานสาขาปฐมภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.22 ของแรงแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 2.32 คอปี สาขาทุติยภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 103.43 เฉลี่ยร้อยละ 10.34 คอปี สาขาตติยภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 96.67 เฉลี่ยร้อยละ 9.67 คอปี สักส่วนแรงแรงงานปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิ ปี 2513 84 :: 3 :: 13 ปี 2523 76 :: 4 :: 20

จังหวัดชายแดนภาคใต้ แรงแรงงานสาขาปฐมภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.63 ของแรงแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 1.76 คอปี สาขาทุติยภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 110.34 เฉลี่ยร้อยละ 11.03 คอปี สาขาตติยภูมิร้อยละ 93.21 เฉลี่ยร้อยละ 9.32 คอปี สักส่วนแรงแรงงานปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิ ปี 2513 82 :: 3 :: 15 ปี 2523 74 :: 4 :: 21

จังหวัดปัตตานี แรงแรงงานสาขาปฐมภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.41 ของแรงแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 1.54 คอปี ทุติยภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 162.39 เฉลี่ยร้อยละ 16.24 คอปี สาขาตติยภูมิเพิ่มขึ้นร้อยละ 78.67 เฉลี่ยร้อยละ 7.87 คอปี สักส่วนแรงแรงงานปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิ ปี 2513 85 :: 2 :: 13 ปี 2523 77 :: 5 :: 18

สรุปได้ว่า ช่วงปี 2513-2523 แรงแรงงานในสาขาทุติยภูมิมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงสุด โครงสร้างแรงแรงงานการผลิตเริ่มเปลี่ยนไปสู่ภาคอื่นมากขึ้น แต่แรงแรงงานส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในสาขาปฐมภูมิ

ประชากรที่เป็นภาระ จากสำมะโนประชากรและเคหะ จังหวัดปัตตานีในปี 2513 ประชากรที่เป็นภาระ 149,436 คิดเป็นร้อยละ 45.25 ของประชากรทั้งหมด เป็นประชากรพึ่งพิงวัยเด็ก 131,191 คน ร้อยละ 39.70 ของประชากรทั้งหมด และร้อยละ 87.74 ของประชากรที่เป็นภาระ ประชากรพึ่งพิงวัยชรา 18,317 คน ร้อยละ 5.55 ของประชากรทั้งหมด และร้อยละ 12.26 ของประชากรที่เป็นภาระ

ปี 2523 มีประชากรที่เป็นภาระ 180,853 คน ร้อยละ 43.17 ของประชากรทั้งหมด เป็นประชากรพึ่งพิงวัยเด็ก 160,001 คน ร้อยละ 38.19 ของประชากรทั้งหมด และร้อยละ 11.53 ของประชากรที่เป็นภาระ

นอกจากนี้สัดส่วนระหว่างประชากรวัยแรงงาน และประชากรที่เป็นภาระในปี 2513 100 :: 83 โดยเป็นวัยเด็กร้อยละ 73 วัยชราร้อยละ 10 ปี 2523 สักส่วน 100 :: 76 โดยเป็นวัยเด็กร้อยละ 67 วัยชราร้อยละ 9

ตารางที่ 4.9 แสดงประชากรที่เป็นภรรยาของเด็กและวัยรุ่น ประชากรวัยแรงงาน
จังหวัดปัตตานี ปี พ.ศ.2513, 2523

หมวดอายุ 5 ปี	2513		2523	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วัยเด็ก	131,119	39.70	160,001	38.19
0 - 4	47,201	14.29	53,609	12.80
5 - 9	46,957	14.22	54,389	12.98
10 - 14	36,961	11.19	52,003	12.41
วัยแรงงาน	180,781	54.75	238,079	56.83
15 - 19	37,377	11.32	50,975	12.17
20 - 24	25,091	7.60	37,417	8.93
25 - 29	21,001	6.36	29,271	6.99
30 - 34	20,930	6.34	22,590	5.39
35 - 39	18,542	5.62	22,192	5.30
40 - 44	16,855	5.10	20,974	5.01
45 - 49	12,460	3.78	17,689	4.22
50 - 54	11,597	3.51	15,408	3.68
55 - 59	8,395	2.54	11,309	2.70
60 - 64	8,527	2.58	10,254	2.45
วัยชรา	18,317	5.55	20,852	4.98
65 - 69	5,637	1.71	7,005	1.67
70 ปีขึ้นไป	12,680	3.84	13,847	3.30
รวม	330,217	100	418,932	100
วัยพึ่งพิง	149,436	100	180,853	100
วัยเด็ก	131,119	87.74	160,001	88.47
วัยชรา	18,317	12.26	20,852	11.53

สรุปได้ว่า ในช่วงระยะเวลาปี 2513-2523 ประชากรที่เป็นภาวะมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะประชากรวัยเด็กที่มีจำนวนที่ลดลงมาก. และจนถึงการคุมกำเนิดที่โดยตลอด ส่วนประชากรในวัยดังกล่าวก็เขาสู้วัยแรงงานมากขึ้น

การคาดการณ์ประชากร

การคาดการณ์ประชากรจังหวัดปัตตานี ได้ใช้วิธี "COHORT SURVIVAL MODEL" สามารถคาดการณ์ประชากรออกเป็นช่วงชั้นอายุและเพศ โดยอาศัยข้อมูลรายงานสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2523 เพื่อทราบช่วงชั้นอายุและเพศ และสถิติคนเกิดคนตายเป็นช่วงชั้นอายุและเพศรายปี โดยในปี 2523 เพื่อเป็นฐานปีเดียวกันของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งสามารถคาดการณ์ประชากรทุกช่วง 5 ปี คือ 2523, 2528, 2533, 2538, 2543 และ 2548 อันเป็นช่วงประมาณเขาคอนปลายของแผนพัฒนาฉบับที่ 5, ฉบับที่ 6, ฉบับที่ 7, ฉบับที่ 8, ฉบับที่ 9 และ ฉบับที่ 10

"COHORT SURVIVAL MODEL" สามารถแยกออกเป็นอายุ เพศ เชื้อชาติ เป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการคาดการณ์ประชากร เพราะว่า ได้พิจารณาการเกิดรอดชีพของอายุและเพศ ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุ โดยพิจารณาโครงสร้างอายุ และช่วงชั้นอายุนั้น ๆ โดยมีสูตร

$$5 - 9^{Pt} + 5 = 0 - 4(S) C - 4^{Pt}$$

$$S = (1 - D)$$

$$D = \text{อัตราการตาย}$$

$$S = \text{การรอดชีพ}$$

$$Pt = \text{ประชากรในช่วงปีนั้น}$$

ซึ่งการเพิ่มของประชากรในอนาคตเป็นการเพิ่มตามธรรมชาติ โดยไม่มีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อม คือการเปลี่ยนแปลงในการเพิ่มของประชากร

ผลจากการคาดการณ์ประชากร จากปี 2523 ซึ่งมีประชากรทั้งจังหวัด 418,932 คน เพิ่มขึ้น 25,401 คน เป็น 444,333 คนในปี 2528 และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนในปี 2548 อันเป็นปีสุดท้ายของการคาดการณ์ มีประชากรประมาณ 735,605 คน

ตารางที่ 4.10 การคาดการณ์ประชากรจังหวัดปัตตานี ทศวรรษ 5 ปี

หมวดหมู่	2523	ร้อยละ	2528	ร้อยละ	2533	ร้อยละ	2538	ร้อยละ	2543	ร้อยละ	2548	ร้อยละ
ชาย	5,674	0.9472	6,942	0.9438	8,016	0.9580	8,799	0.9678	9,370	0.9744	10,177	
0 - 4	27,082	12.93	29,875	12.760	35,293	13.53	40,272	13.770	45,423	13.830	48,869	13.29
5 - 9	27,550	13.15	27,044	11.550	29,331	11.24	34,524	11.910	39,901	12.150	45,132	12.27
10 - 14	26,096	12.46	27,960	11.940	26,874	10.30	29,181	9.980	34,695	10.560	39,798	10.82
15 - 19	25,194	12.03	26,456	11.300	27,759	10.64	26,715	9.140	29,050	8.840	34,584	9.40
20 - 24	19,318	9.22	25,431	10.860	26,173	10.03	27,517	9.410	26,541	8.080	28,914	7.86
25 - 29	14,653	7.00	19,453	8.310	25,108	9.62	25,906	8.860	27,308	8.310	26,392	7.18
30 - 34	11,213	5.35	14,745	6.300	19,192	7.36	24,834	8.490	25,682	7.820	27,130	7.38
35 - 39	11,162	5.33	11,262	4.810	14,522	5.57	18,950	6.480	24,578	7.480	25,475	6.93
40 - 44	10,176	4.36	11,162	4.770	11,046	4.23	14,282	4.880	18,685	5.690	24,286	6.60
45 - 49	8,750	4.18	10,090	4.310	10,858	4.16	10,780	3.690	13,976	4.250	18,334	4.99
50 - 54	7,754	3.70	8,552	3.650	9,682	3.71	10,458	3.580	10,418	3.170	13,551	3.68
55 - 59	5,880	2.81	7,419	3.170	8,039	3.08	9,141	3.130	9,915	3.020	9,919	2.70
60 - 64	5,121	2.44	5,438	2.320	6,750	2.59	7,354	2.520	8,406	2.560	9,170	2.49
65 - 69	3,485	1.66	4,490	1.920	4,698	1.80	5,874	2.010	6,446	1.960	7,424	2.02
70 - 74	2,810	1.34	2,809	1.200	3,575	1.37	3,778	1.290	4,769	1.450	5,284	1.44
75	3,224	1.54	2,003	0.860	1,970	0.76	2,539	0.870	2,717	0.830	3,473	0.94
รวม	209,468	100.00	234,189	100.00	260,870	100.00	292,405	100.00	328,518	100.00	367,735	100.00
หญิง	5,355	0.9855	6,609	0.9744	7,661	0.9801	8,490	0.9838	9,054	0.9864	9,781	
0 - 4	26,527	12.66	29,476	12.480	34,762	13.25	34,965	12.020	39,723	12.300	43,264	12.08
5 - 9	26,839	12.81	26,771	12.800	29,255	11.15	34,581	11.880	34,836	10.780	39,616	11.06
10 - 14	25,707	12.37	27,279	12.980	26,696	10.17	29,200	10.030	34,533	10.690	34,801	9.72
15 - 19	25,781	12.31	26,314	12.520	27,189	10.36	26,632	9.150	29,147	9.020	34,488	9.63
20 - 24	18,099	8.64	26,132	12.440	26,188	9.98	27,094	9.310	26,563	8.220	29,089	8.12
25 - 29	14,618	6.98	18,318	8.720	25,975	9.90	26,073	8.960	27,002	8.360	26,491	7.40
30 - 34	11,377	5.43	14,779	7.030	18,188	6.93	25,832	8.880	25,958	8.040	26,902	7.51
35 - 39	11,030	5.27	11,483	5.460	14,650	5.58	18,059	6.210	25,680	7.950	25,823	7.21
40 - 44	10,798	5.16	11,103	5.280	11,352	4.33	14,508	4.990	17,905	5.540	25,462	7.12
45 - 49	8,939	4.27	10,812	5.150	10,920	4.16	11,185	3.840	14,316	4.430	17,688	4.94
50 - 54	7,654	3.65	8,875	4.220	10,546	4.02	10,674	3.670	10,952	3.390	14,038	3.92
55 - 59	5,429	2.59	7,503	3.570	8,553	3.26	10,505	3.610	10,332	3.200	10,618	2.97
60 - 64	5,133	2.45	5,207	2.480	7,081	2.70	8,096	2.780	9,970	3.090	9,826	2.74
65 - 69	3,520	1.68	4,732	2.250	4,730	1.80	6,459	2.220	7,417	2.300	9,168	2.56
70 - 74	3,376	1.61	3,027	1.440	4,017	1.53	4,044	1.390	5,561	1.720	6,429	1.80
75	4,437	2.12	2,592	1.230	2,301	0.88	3,084	1.060	3,140	0.970	4,366	1.22
รวม	209,464	100.00	210,144	100.00	262,403	100.00	290,991	100.00	323,035	100.00	367,870	100.00
	(418,932)		(444,333)		(523,273)		(583,396)		(651,553)		(735,605)	
แต่งงาน	258,931		275,923		341,062		380,673		422,442		484,122	
ครัวเรือนชาย	35,806		40,032		44,593		49,704		56,157		62,861	
ครัวเรือนหญิง	35,806		35,922		44,855		49,742		55,220		62,884	
รวม	71,612		75,954		89,448		99,426		111,377		125,745	

ตารางที่ 4.11 สรุปข้อมูลประชากรของอำเภอในจังหวัดปัตตานี

อำเภอ	ขนาดประชากร	ความหนาแน่นประชากร	การเปลี่ยนแปลงประชากร
เมืองปัตตานี	76,942	795	11,570
โคกโพธิ์	64,510	151	-1,067
ปะนาเระ	34,973	240	660
มายอ	40,011	185	1,629
ยะรัง	63,305	344	8,930
ยะหริ่ง	58,374	297	3,125
สายบุรี	44,803	280	2,385
หนองจิก	55,936	242	5,123
กิ่งฯไม้แก่น	7,446	78	94
กิ่งฯทุ่งยางแดง	10,831	94	1,586
กิ่งฯกะพูน	10,490	150	1,452

ตารางที่ 4.12 สรุปข้อมูลประชากรของชุมชนเมืองในจังหวัดปัตตานี

เขตชุมชน	ขนาดประชากร	ความหนาแน่นประชากร	การเปลี่ยนแปลงประชากร
เมืองปัตตานี	34,342	7,185	3,820
กะลุบัน	9,636	1,285	297
มายอ	3,079	604	-38
ยะหริ่ง	5,357	3,773	602
กันหยง	2,921	2,164	405
ยะรัง	4,605	1,262	70
ปะนาเระ	5,570	1,968	754
นาประจักษ์	4,154	962	356
หนองจิก	4,490	3,118	309
โคกโพธิ์	3,501	797	279

จากการศึกษาลักษณะประชากรจังหวัดปัตตานีที่ผ่านมาระหว่างปี 2521-2526 จาก ขนาดและการกระจายตัวประชากร ความหนาแน่นประชากร การเปลี่ยนแปลงประชากร สามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ในการรองรับประชากรได้ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีความสามารถในการรองรับประชากรได้มาก ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอยะรัง มีประชากรขนาดใหญ่ ความหนาแน่นสูง การเปลี่ยนแปลงประชากรมาก

กลุ่มที่ 2 มีความสามารถในการรองรับประชากรปานกลาง ได้แก่ อำเภอปะนาเระ อำเภอมายอ อำเภอสายบุรี อำเภอหนองจิก มีประชากรขนาดปานกลาง ความหนาแน่นปานกลาง การเปลี่ยนแปลงประชากรปานกลาง

กลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการรองรับประชากรได้น้อย ได้แก่ อำเภอยะหริ่ง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอไม้แก่น อำเภอหนองยางแค อำเภอกะพ้อ มีประชากรปานกลางค่อนข้างเล็ก ความหนาแน่นต่ำ การเปลี่ยนแปลงประชากรน้อย

นอกจากนี้ จากการศึกษา ขนาดและการกระจายตัวประชากร ความหนาแน่นประชากร และการเปลี่ยนแปลงประชากร ทำให้สามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ในการรองรับประชากรชุมชนเมืองได้ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีความสามารถในการรองรับประชากรได้มาก ได้แก่ เทศบาลเมืองปัตตานี มีประชากรขนาดใหญ่ ความหนาแน่นสูง การเปลี่ยนแปลงประชากรมาก

กลุ่มที่ 2 มีความสามารถในการรองรับประชากรได้ปานกลาง ได้แก่ เทศบาลตำบลตะลุบัน สุขาภิบาลปะนาเระ สุขาภิบาลยะหริ่ง สุขาภิบาลหนองจิก มีประชากรขนาดปานกลาง ความหนาแน่นปานกลาง การเปลี่ยนแปลงประชากรค่อนข้างน้อย

กลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการรองรับประชากรได้น้อย ได้แก่ สุขาภิบาลมายอ สุขาภิบาลคันหยง สุขาภิบาลยะรัง สุขาภิบาลโคกโพธิ์ สุขาภิบาลนาประคู้ มีประชากรขนาดเล็ก ความหนาแน่นต่ำ การเปลี่ยนแปลงประชากรน้อย

จากลักษณะขนาดและการกระจายตัว ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลงประชากร รวมทั้งโครงสร้างประชากร เมื่อพิจารณาพร้อมกับลักษณะทางกายภาพของจังหวัดปัตตานีแล้ว สามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ตามความแตกต่างกันทางกายภาพและประชากรออกเป็น 4 บริเวณคือ

1. บริเวณตอนเหนือ-ตอนกลางของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี และอำเภอยะรัง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและสมรณะดินมีศักยภาพในการผลิตทาง เกษตรกรรมสูง พื้นที่ส่วนใหญ่จึงใช้ในการปลูกข้าว แต่ยังคงขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ในบางตำบลจึงมีการทำนาปรังกันอยู่ มีประชากรขนาดใหญ่ ความหนาแน่นสูง รวมทั้งอำเภอเมืองปัตตานีเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการ และศูนย์กลางการบริหารของจังหวัด จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มมากขึ้น และการตั้งถิ่นฐานรวมตัวกัน เป็นกระจุกมากในพื้นที่แถบนี้ แต่ถึงอย่างไร ประชากรส่วนใหญ่ยังคงเป็นประชากรในชนบท

2. บริเวณคานตะวันตกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอหนองจิก และอำเภอโคกโพธิ์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบแค่งกวาบริเวณตอนเหนือ-ตอนกลางของจังหวัด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีขอบเขตมากที่สุด ทำให้มีการใช้พื้นที่ทาง เกษตรกรรมต่างกันคือ บริเวณอำเภอโคกโพธิ์พื้นที่มีความลาดชันกว่า จึงมีการทำสวนยางพาราจำนวนมาก ในพื้นที่อำเภอหนองจิกซึ่งเป็นที่ราบมีการทำนาจำนวนมาก แต่เนื่องจากมีพื้นที่ราบติดกับทะเล ทำให้มีน้ำทะเลหนุนขึ้นมา ทำให้เป็นดินที่ไม่มีคุณภาพผลผลิตของข้าวจึงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประชากรมีขนาดปานกลาง ความหนาแน่นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากมีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงประชากรค่อนข้างต่ำ การตั้งถิ่นฐานกระจายตัวกันต่างๆ ประชากรมีอยู่พอสมควร

3. บริเวณคานตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี ถึงอำเภอไม้แก่น พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบชายฝั่งอันดามัน เนื่องจากที่ราบทั่วไปการใช้ที่ดินในบริเวณนี้จึงแบ่งออกได้ 2 ลักษณะคือ บริเวณที่ติดกับทะเลซึ่งเป็นที่ราบชายฝั่งจะเป็นพื้นที่ใช้ปลูกมะพร้าว ส่วนบริเวณพื้นที่คั่นเนื่อง เขามาภายในจะเป็นพื้นที่ปลูกข้าว โดยประชากรมีขนาดกลาง ความหนาแน่นปานกลาง มีการเปลี่ยนแปลงประชากรพอสมควร ประชากรที่มีอยู่พอสมควร ทำให้การตั้งถิ่นฐานเหมาะสมกับพื้นที่

4. บริเวณตอนใต้ของจังหวัด ได้แก่ อำเภอมายอ ถึงอำเภอทุ่งยางแดง และถึงอำเภอกะพ้อ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขาทำให้มีการทำสวนยางพาราจำนวนมาก และระหว่างเนินเขาซึ่งเป็นที่ราบมักใช้ปลูกข้าว มีประชากรขนาดเล็ก ความหนาแน่นต่ำ มีการเปลี่ยนแปลงประชากรต่ำ และเปลี่ยนแปลงช้ามาก มีการตั้งถิ่นฐานกันอย่างเบาบาง และเป็นพื้นที่ลาหลังของจังหวัด

จากความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และประชากรที่ไคกล่าวมา ชี้ให้เห็นว่าความ
เคียบโตของประชากรซึ่งมีความหนาแน่นสูงและมีการตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่น อยู่ในบริเวณ
ตอนเหนือ-ตอนกลางของจังหวัด ในแถบพื้นที่อำเภอเมืองปัตตานี และอำเภอยะรัง และ
คาดว่า การขยายตัวของ การตั้งถิ่นฐานจะเป็นไปตามแนวเส้นทางการคมนาคม โดยเฉพาะ
พื้นที่คานตะวันออกของจังหวัด คือ แถบอำเภอยะรัง อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี
ซึ่งพื้นที่แถบนี้จะมีความเหมาะสมในการรองรับประชากรต่อไป

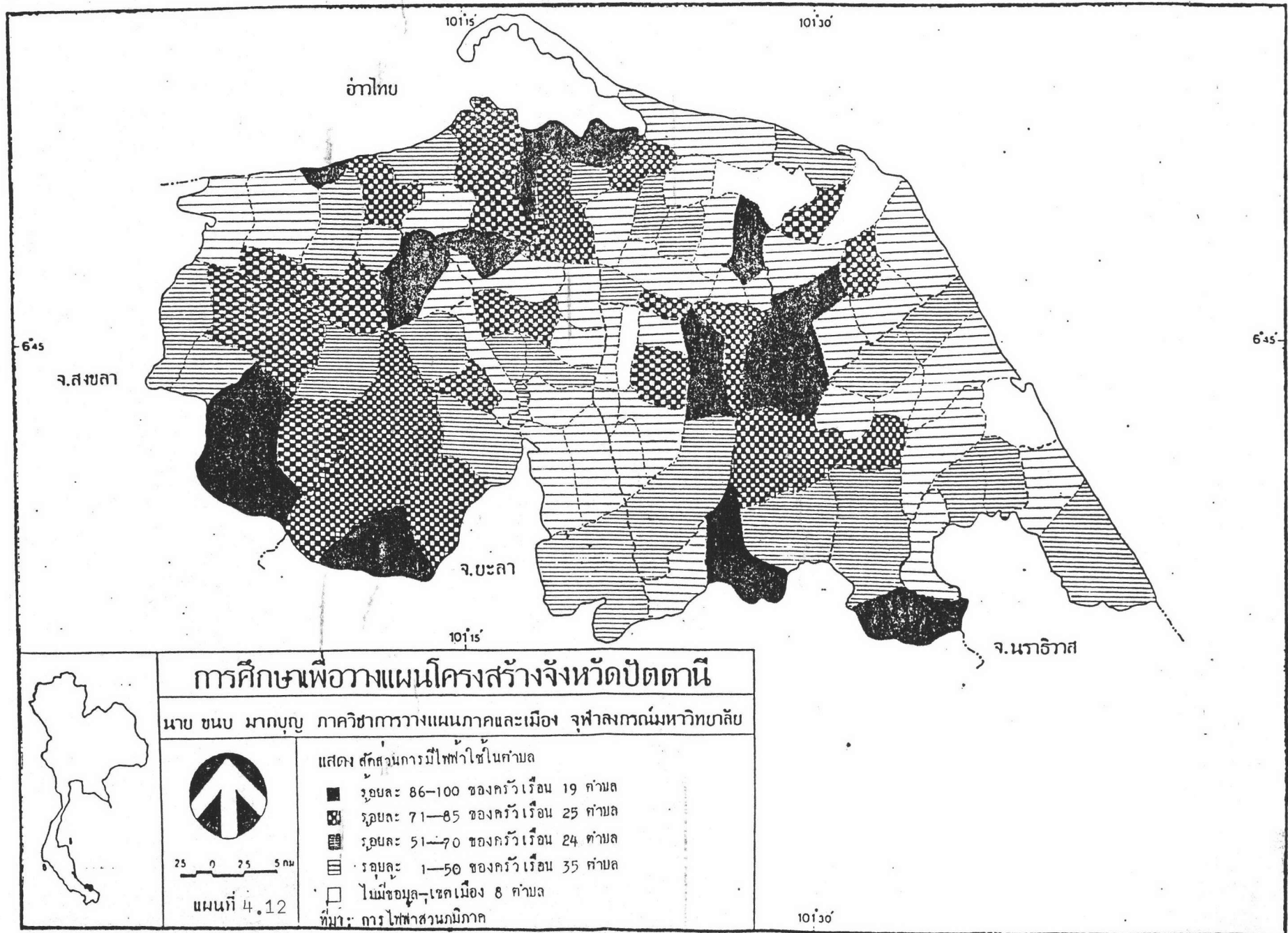
ในส่วนพื้นที่ที่มีปัญหาและล้าหลังของจังหวัด ซึ่งมีสภาพของพื้นที่เป็นที่เนินสลับกับ
ที่ราบ เป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมไม่ค่อยสะดวก รวมทั้งมีประชากรเล็กน้อยมาก เป็น
พื้นที่บริเวณตอนใต้ของจังหวัดคือ บริเวณอำเภอมายอตอนใต้ ถึงอำเภอทุ่งยางแดง และ
ถึงอำเภอกะพ้อ

รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และการกระจายตัวของประชากร มีลักษณะไม่สม่ำเสมอ การเพิ่มขึ้นของประชากรมากน้อยไม่เท่ากัน ทำให้บางพื้นที่มีการกระจุกตัวของ
ประชากรมากเกินไป และบางพื้นที่มีประชากรอยู่กันอย่างเบาบาง พื้นที่เหล่านี้ล้าหลังมาก
ขึ้น จึงควรมีแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ล้าหลังเหล่านี้ เพราะสามารถ
แก้ปัญหาประชากร และปัญหาความแตกต่างกันของพื้นที่ด้วย

ลักษณะการบริการพื้นฐานทางกายภาพและสังคม

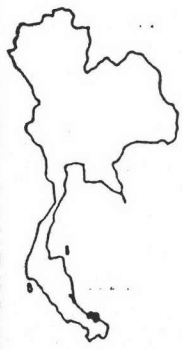
๑. การบริการไฟฟ้า จากการศึกษาจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและปริมาณไฟฟ้าใน
เภอต่างๆ ของจังหวัดปัตตานี พบว่า มีความแตกต่างกันมากคือ ผู้ใช้รายใหญ่ที่สุด ไคแก่
บ้านพักอาศัย รองลงมาคือ ธุรกิจขนาดย่อมและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ซึ่งอำเภอที่ใช้
บริการดังกล่าวมากที่สุดคือ อำเภอเมืองปัตตานี รองลงมาคือ อำเภอโคกโพธิ์ และอำเภอ
หนองจิก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ให้บริการและมีครัวเรือนที่ใช้บริการมากกว่าพื้นที่อำเภออื่นๆ

ในส่วนการให้บริการไฟฟ้าระดับตำบล พบว่า ตำบลส่วนใหญ่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้
ครบทุกหมู่บ้าน จะประสบปัญหาการขาดแคลนในระดับรุนแรงคือ มีไฟฟ้าใช้ไม่เกินร้อยละ
50 ของครัวเรือนในแต่ละตำบล ส่วนตำบลที่มีไฟฟ้าใช้ เกือบครบหรือครบทุกครัวเรือน
หรือคิดเป็นประมาณเกินกว่าร้อยละ 86 ของจำนวนครัวเรือนในแต่ละตำบลมีอยู่น้อยมาก

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม

แผนที่ 4.12

- แสดง สัดส่วนการมีไฟฟ้าใช้ในตำบล
- ร้อยละ 86-100 ของครัวเรือน 19 ตำบล
  - ▣ ร้อยละ 71-85 ของครัวเรือน 25 ตำบล
  - ▤ ร้อยละ 51-70 ของครัวเรือน 24 ตำบล
  - ▥ ร้อยละ 1-50 ของครัวเรือน 35 ตำบล
  - โคมไฟชุมชน-เขตเมือง 8 ตำบล
- ที่มา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

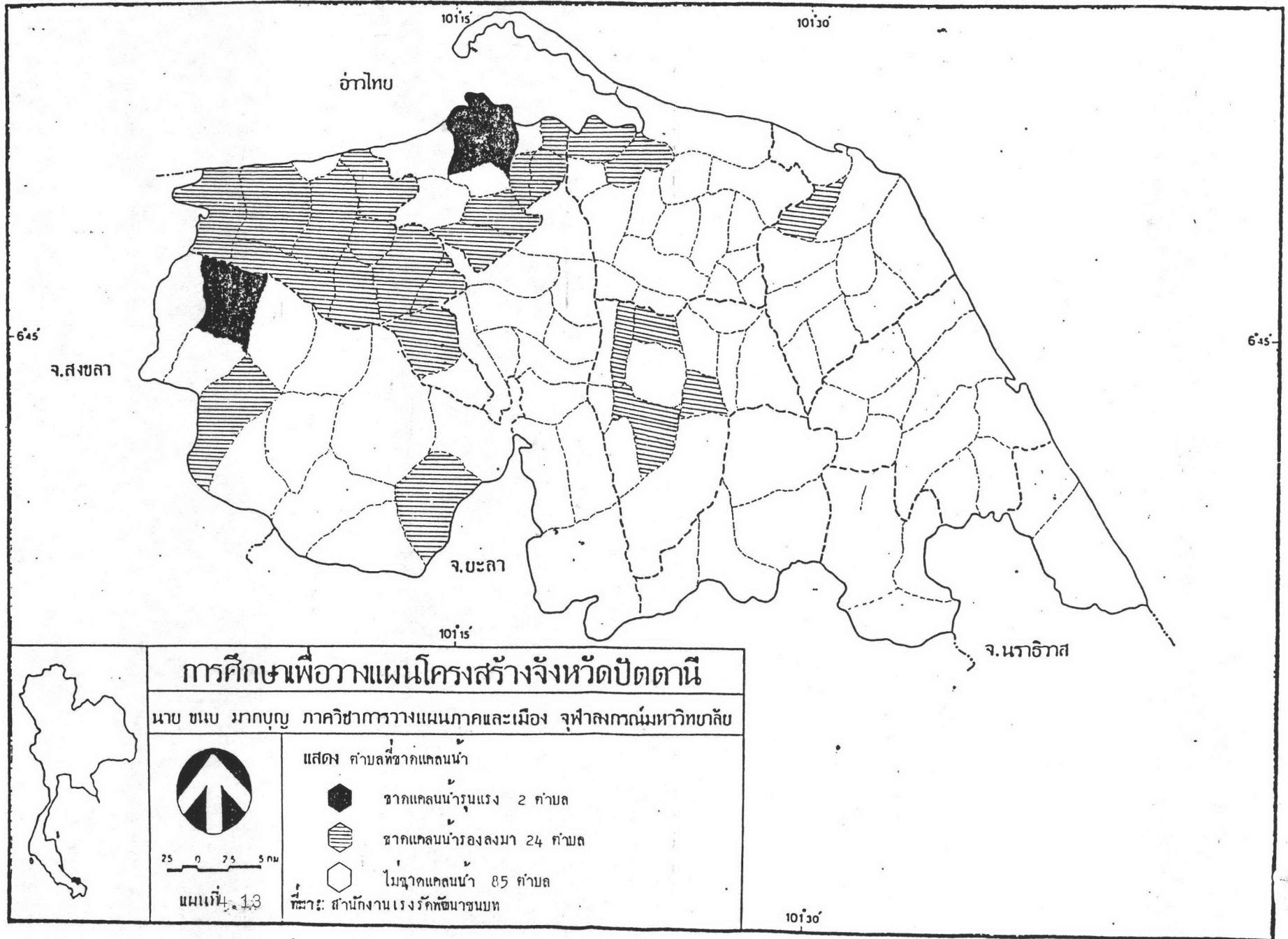
โดยอำเภอเมืองปัตตานี อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอปะนาเระ อำเภอหนองจิก มีไฟฟ้าใช้
ค่อนข้างทั่วถึง ส่วนอำเภอที่ขาดแคลนไฟฟ้าในตำบลมากคือ อำเภอมายอ และอำเภอ
ยะหริ่ง ปัญหาจึงกล่าวการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปัตตานี กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนิน
งานโครงการเร่งรัดพัฒนาไฟฟ้าชนบทระยะที่ 2 คาดว่า เมื่อแล้วเสร็จโครงการจะมีไฟฟ้า
ใช้กันประมาณร้อยละ 95 ส่วนที่เหลือคือ หมู่บ้านที่มีการตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายไม่
เป็นกลุ่มก้อน ยากแก่การดำเนินงาน

ในปัจจุบันความต้องการในการใช้บริการของจังหวัดปัตตานีมีแนวโน้มสูงขึ้น รวม
ทั้งในอนาคตก็มีแนวโน้มในความต้องการใช้บริการไฟฟ้าสูงขึ้น ในพื้นที่ของจังหวัดที่มีโครง
การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมของจังหวัด และในพื้นที่ชนบทรอบนอก ซึ่งภายหลังจากการพัฒนา
ในการให้บริการทั่วถึง จะทำให้มีการเพิ่มขึ้นของผู้ใช้กระแสไฟฟ้าและปริมาณกระแสไฟฟ้า
ซึ่งหากการผลิตกระแสไฟฟ้าไม่เพียงพอ จะขาดแคลนไฟฟ้าในการให้บริการโดยเฉพาะ
การให้บริการในภาคอุตสาหกรรม

2. การบริการประชาชน การให้บริการการประปา ในส่วนการให้บริการของ
เทศบาลเมืองปัตตานี อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล ปัญหาที่ประสบคือ โรงกรองน้ำ
มีไม่พอรวมทั้งมีขนาดเล็กเกินไป ทำให้หน้าที่ผลิตออกมาและจ่ายให้บริการประชาชนในเขต
เทศบาลเมืองปัตตานีในบางครั้งถึงมีสนิมออกมา ส่วนชุมชนเมืองที่เหลือคือ เทศบาลตำบล
ตะลุงัน สุขาภิบาลมายอ สุขาภิบาลปะนาเระ สุขาภิบาลกันหยง สุขาภิบาลยะรัง สุขาภิบาล
โคกโพธิ์ สุขาภิบาลยะหริ่ง สุขาภิบาลนาประคูล์ ใ้รับบริการจากการประปาสวนภูมิภาค
ไม่ค่อยจะประสบปัญหาในการให้บริการรวมทั้งมีผู้ใช้บริการน้อยราย

ในส่วนพื้นที่ชนบทของจังหวัดปัตตานี ในเรื่องการใช้เงินเพื่อการอุปโภคและบริโภค
นั้น เนื่องจากพื้นที่ชนบทอยู่นอกเขตการให้บริการประปา ชนบทเหล่านั้นจึงอาศัยแหล่งน้ำ
ธรรมชาติ ชนบทส่วนใหญ่จึงไม่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลน แต่ก็ยังมีบางพื้นที่ที่ได้
ประสบปัญหานี้ โดยสรุปจากการสำรวจของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท พบว่า มีหมู่บ้าน
ที่ขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง 2 หมู่บ้าน หมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำไม่รุนแรง 59 หมู่บ้าน โดย
มีจำนวนประชากร 30,418 คน คิดเป็นร้อยละ 7.18 ซึ่งอำเภอหนองจิก และอำเภอ
เมืองปัตตานี ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมาก รองลงมาคือ อำเภอมายอ อำเภอโคกโพธิ์

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชเนน มวกบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม

แผนที่ 13

แสดง ค่ายลที่ขาดแคลนน้ำ

- ขาดแคลนน้ำรุนแรง 2 ค่ายล
- ขาดแคลนน้ำรองลงมา 24 ค่ายล
- ไม่ขาดแคลนน้ำ 85 ค่ายล

ที่มา: สำนักงานเรอรัทพัฒนาชนบท

101°30'

อำเภอยะหริ่ง ส่วนอำเภอที่เหลือไม่ประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ

แนวโน้มความต้องการในการรับบริการน้ำประปาในอนาคต โดยเฉพาะความต้องการในเขตชุมชนเมืองจะมีความต้องการที่เพิ่มขึ้น ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นที่ตั้งของ เขตนิกมอศสาทรกรมจังหวัด จึงต้องมีการปรับปรุงการให้บริการ เพื่อสามารถให้บริการได้ทั่วถึงในอนาคต ส่วนพื้นที่ชนบทรอบนอกนั้น ปัญหาในการขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภคมีไม่มากนัก แต่ปัญหาที่ประสบและควรปรับปรุงคือ คุณภาพของน้ำ

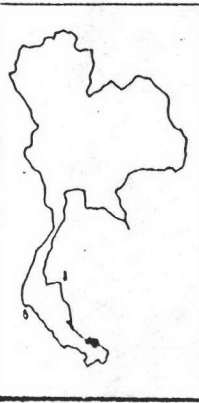
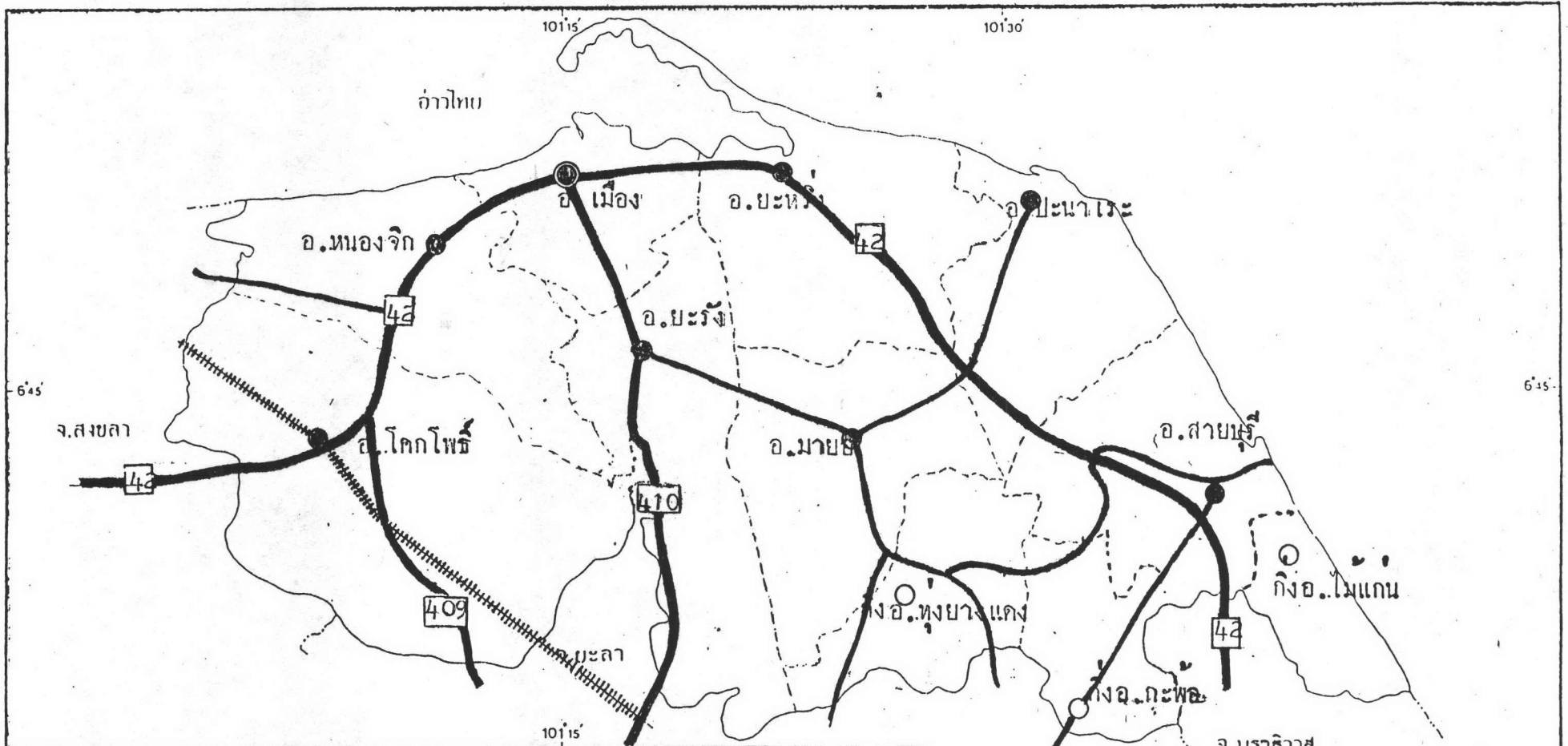
3. การคมนาคมขนส่ง ระบบการคมนาคมขนส่งในจังหวัดปัตตานี มีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทางบกที่สะดวกและคึกคักโดยทั่วถึง มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และทางหลวงชนบท แต่ปัญหาที่ประสบคือ ถนนที่ใช้คึกคักระหว่างชุมชนเป็นถนนลูกรัง มีสภาพชำรุดในหน้าแล้ง เมื่อถึงฤดูฝนจะเป็นปัญหาในการคึกคัก เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการคึกคักระหว่างชุมชนชนบท

การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ มีสถานีรถไฟโคกโพธิ์เป็นสถานีสำคัญของจังหวัด การคึกคักโดยการโดยสารเส้นทางรถไฟ สามารถคึกคักได้เพียงพื้นที่ตะวันตกของจังหวัดเท่านั้น ดังนั้นการโดยสารทางรถไฟเป็นเส้นทางการคมนาคมนั้น จึงใช้ในการเดินทางเพื่อคึกคักกับพื้นที่นอกจังหวัดทั้งไกลและใกล้

การคมนาคมขนส่งทางน้ำ มีท่าเทียบเรือปัตตานีเป็นท่าที่สำคัญของจังหวัด เป็นเส้นทางที่ขนส่งสินค้าไปยังกรุงเทพมหานคร และประเทศสิงคโปร์

การคมนาคมขนส่งทางอากาศ มีสนามบินพาณิชย์ 1 แห่งอยู่ที่ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก เป็นสนามบินที่คึกคักภายในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งผู้โดยสาร

4. ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม ระบบการสื่อสารโทรคมนาคมในจังหวัดปัตตานี สามารถให้บริการคึกคักและบริการได้หลายประเภท เช่น การบริการไปรษณีย์โทรเลขพบว่า สามารถให้บริการค่อนข้างทั่วถึงยกเว้น ถึงอำเภอไม้แก่น ถึงอำเภอทุ่งยางแดง ถึงอำเภอกะพ้อ ส่วนสื่อสารมวลชนด้านวิทยุและโทรทัศน์ ใ้รับบริการจากเครือข่ายได้ทั่วถึง ทั้งในพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบท แต่อาจมีปัญหในพื้นที่ที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ จึงไม่สามารถรับบริการจากโทรทัศน์ได้

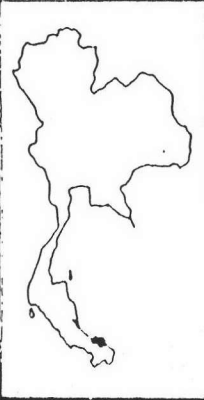
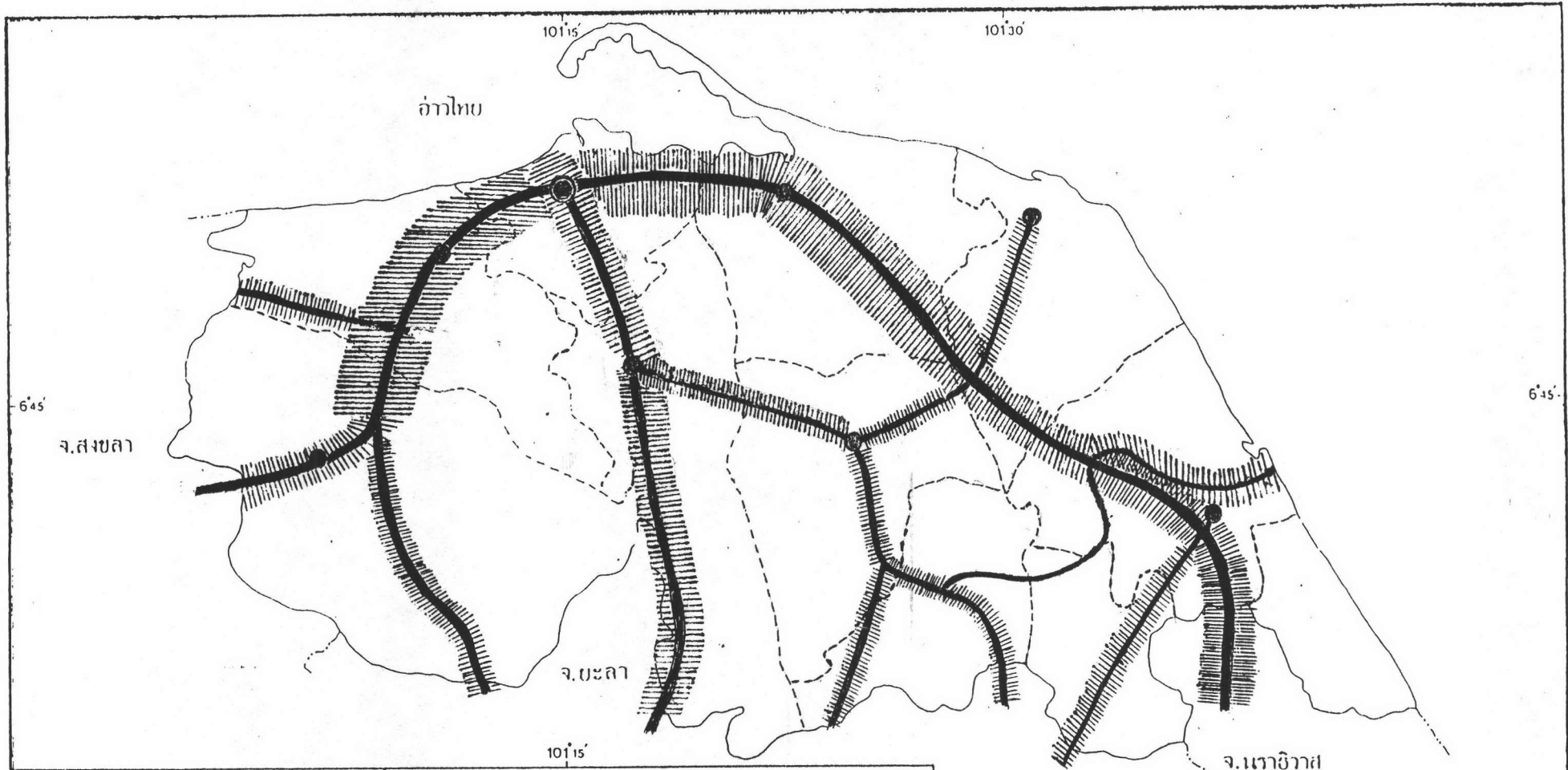

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

แนว ขอบ ภูมิภาค ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	แสดง โครงข่ายคมนาคม
	ทางหลวงแผ่นดิน
	ทางหลวงจังหวัด
	ทางรถไฟ

แผนที่ 4.14

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี
 นาย ชเน มหากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสดง ปริมาณการจราจรบนทางหลวง จ.ปัตตานี

พ.ศ. 2526

3,000
2,000
1,000

ที่มา: ปริมาณการจราจร (คัน/วัน)

แผนที่ 4.15

Scale: 25 0 25 5 กม.

โทรศัพท์ เป็นบริการสื่อสารที่ยังขาดแคลนและไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะการให้บริการกับประชาชนในเขตชุมชนเมือง ประกอบกับโครงการพัฒนาเทศบาลเมืองปัตตานีในฐานะเมืองรอง และเทคนิคอุตสาหกรรมจังหวัดทำให้ความต้องการมีมาก ในปัจจุบันมีโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับอำเภอต่างๆ ได้เพียง 4 อำเภอคือ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอสายบุรี อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ ส่วนอำเภอที่เหลือรอบนอกกำลังอยู่ในระหว่างการติดตั้งโทรศัพท์ทางไกลชนบทอยู่

5. การศึกษา การศึกษาในจังหวัดปัตตานี สามารถให้บริการทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยให้บริการในระดับต่างๆ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ฯลฯ ซึ่งได้นำมาพิจารณาความสำคัญของการให้บริการทางการศึกษา โดยการนำเอาจำนวนสถานการศึกษาในระดับต่างๆ ที่มีอยู่ในอำเภอต่างๆ มาดวงหน้าหนักคะแนน เพื่อหาค่าในแต่ละพื้นที่ในการให้บริการทางการศึกษา ได้ดังนี้คือ อำเภอเมืองปัตตานี มีความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอสายบุรี อำเภอหนองจิก อำเภอมายอ อำเภอปะนาเระ อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง และกิ่งอำเภอกะพ้อ ซึ่งนำมาแบ่งกลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพสามารถแบ่งกลุ่มออกได้ 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีศักยภาพในการศึกษาสูง ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี เป็นอำเภอที่มีสถานการศึกษาหลายระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา และเป็นอำเภอที่มีประชากรในวัยศึกษามากกว่าอำเภออื่นๆ

กลุ่มที่ 2 มีศักยภาพในการศึกษาค่อนข้างสูง ได้แก่ อำเภอโคกโพธิ์ และอำเภอสายบุรี เป็นอำเภอที่มีการศึกษาในระดับมัธยมและการศึกษาศาสนาอิสลาม ให้แก่ประชากรในวัยศึกษาแถบนี้

กลุ่มที่ 3 มีศักยภาพในการศึกษาปานกลาง ได้แก่ อำเภอหนองจิก อำเภอมายอ อำเภอปะนาเระ อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง เป็นอำเภอที่มีสถานศึกษาค่อนข้างน้อย และให้บริการการศึกษาในระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 4.13 ค่าสัมคัญของพื้นที่ทางการศึกษา จากจำนวนสถานศึกษาของจังหวัดมุกดาหาร

สังกัดและระดับของ สถานศึกษา	ค่าตัว น้ำหนัก	อำเภอ เมือง	อำเภอ โกลกโกลี	อำเภอ ประจักษ์	อำเภอ มุกดาหาร	อำเภอ บะจ่าง	อำเภอ บะเริง	อำเภอ สาบือ	อำเภอ หนองจิก	กิ่งอำเภอ ไม้แก่น	กิ่งอำเภอ ทุ่งบางแก	กิ่งอำเภอ กะท้อ
อุดมศึกษา	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อาชีวศึกษา	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษา	3	2	3	2	1	2	1	2	2	1	1	-
ประถมศึกษา	2	29	58	31	29	35	40	36	49	13	11	10
เทศบาล	2	7	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
เอกชน	3	10	7	4	5	1	-	5	6	-	1	-
สมาคม	2	40	20	14	25	5	7	31	7	6	5	2
ค่าคะแนนของพื้นที่ ที่คิดน้ำหนักแล้ว		205	186	108	126	89	97	163	136	41	38	24
ค่าสัมคัญที่		1	2	6	5	8	7	3	4	9	10	11

ตารางที่ 4.14 ความสามารถในการให้บริการสาธารณสุข จังหวัดมุกดาหาร

โรงพยาบาล	จำนวน แพทย์	เกณฑ์มาตรฐาน แพทย์ประชากร 1:5,000	จำนวน พยาบาล	เกณฑ์มาตรฐาน พยาบาลประชากร 1:3,000	จำนวน เตียง	เกณฑ์มาตรฐาน เตียงประชากร 1:1,000	ลักษณะการให้บริการ
อ. เมือง	10	15	54	26	264	77	ที่ ชุมชนข้างที่
อ. โกลกโกลี	2	13	6	22	30	65	ที่ ชุมชนข้างที่
อ. ประจักษ์	1	7	5	12	10	35	ปานกลาง
อ. มุกดาหาร	1	8	4	13	10	40	ต่ำ
อ. บะจ่าง	-	13	-	21	-	63	ปานกลาง
อ. บะเริง	1	12	4	19	10	58	ที่ ชุมชนข้างที่
อ. สาบือ	3	9	10	15	10	45	ปานกลาง
อ. หนองจิก	2	11	8	19	10	56	ที่ ต่ำ
กิ่งอำเภอ ไม้แก่น	1	1	4	2	10	7	ที่ ต่ำ
กิ่งอำเภอ ทุ่งบางแก	-	2	-	4	-	11	ที่ ต่ำ
กิ่งอำเภอ กะท้อ	-	2	-	3	-	10	ที่ ต่ำ

กลุ่มที่ 4 มีศักยภาพในการศึกษาค่า ไคแก่ กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอ
 หงยางแดง และกิ่งอำเภอกะพ้อ เป็นอำเภอที่มีสถานศึกษาน้อยที่สุด รวมทั้ง เป็นอำเภอ
 ที่มีพื้นที่ขนาดเล็กและมีประชากรค่อนข้างน้อย การให้บริการทางการศึกษาจึงมีไม่มากนัก

การจัดการศึกษาการเรียนการสอนในจังหวัดปัตตานี สามารถให้บริการได้
 ทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่ปัญหาที่ประสพคือ คุณภาพของ
 ครูผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ที่อยู่ในอำเภอรอบนอกทั้งนี้เนื่องจาก
 เมื่อจบการศึกษาในระดับภาคบังคับแล้ว จะมีส่วนน้อยที่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและ
 สูงขึ้นไป อันส่งผล ถึงคุณภาพของประชากรในอนาคต

1.6. การสาธารณสุข การบริการทางด้านสาธารณสุข ได้พิจารณาถึงความ
 สามารถในการให้บริการ จากสัดส่วนของบุคลากรสาธารณสุข สุขต่อประชากรจาก สัดส่วน
 แพทย์ พยาบาล และเตียงต่อประชากร สามารถแบ่งกลุ่มการให้บริการ 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 สัดส่วนบุคลากรอยู่ในระดับที่ดี ไคแก่ อำเภอเมืองปัตตานี

กลุ่มที่ 2 สัดส่วนบุคลากรอยู่ในระดับค่อนข้างดี ไคแก่ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอ
 สายบุรี อำเภอปะนาเระ

กลุ่มที่ 3 สัดส่วนบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ไคแก่ อำเภอมายอ อำเภอ
 ยะหริ่ง อำเภอหนองจิก และกิ่งอำเภอไม้แก่น

กลุ่มที่ 4 สัดส่วนบุคลากรอยู่ในระดับต่ำ ไคแก่ อำเภอยะรัง กิ่งอำเภอกะพ้อ
 และกิ่งอำเภอหงยางแดง

อำเภอเมืองปัตตานีอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ดีเพราะ เป็นศูนย์กลางการให้บริการของ
 จังหวัด ส่วนอำเภออื่นๆ ที่อยู่ในระดับต่ำลงมาเพราะ เป็นโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งมีเตียงให้
 บริการ 10 เตียง รวมทั้งแพทย์ยังไม่พอกับความต้องการ ทำให้ขอบเขตการให้บริการจึง
 ไม่กว้างขวาง ปัญหาที่ประสพคือ การขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะแพทย์ซึ่งมีสัดส่วนที่ต่ำ
 กว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก และกิ่งอำเภอยังไม่มีโรงพยาบาลคอยให้บริการ ทำให้เกิดปัญหา
 ในการรักษาพยาบาลอย่างรีบด่วน